

Partipolitiken i den svenska kulturdebatten

En jämförande studie mellan Aftonbladets och Dagens Nyheters kultursidor 2010 och 2018

Av: Frida Lindström

Handledare: Nina Springer

Examinator: Hanna Sofia Rehnberg

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Journalistik C | höstterminen 2018

Programmet för journalistik och multimedia

Abstract

Den här uppsatsen handlar om partipolitiken inom den svenska kulturdebatten med avstamp i Sverigedemokraternas intåg i riksdagen 2010. Syftet är att undersöka om kopplingen mellan partipolitik och kulturjournalistik blivit starkare eller inte samt hur Sverigedemokraterna framställs i kulturdebatten 2018 jämfört med 2010. Detta besvaras med hjälp av frågeställningar som undersöker om andelen artiklar som omnämner politiska partier eller dess företrädare ökat, om omnämningen av respektive politiskt parti ökat eller minskat, vilka ämnen som diskuteras samt hur Sverigedemokraterna diskuteras inom kulturdebatten. Det teoretiska ramverket för uppsatsen utgår från offentlighetsteori (Ferrees et al. 2002), retorik som teori (Vigsø 2010), definitioner av kultur (Fornäs 2012), samt definitioner av kulturjournalistik (Sandström 2010, Nørgaard Kristensen och From 2015). Studien innehåller en kvantitativ och en kvalitativ del. 200 artiklar från Aftonbladets och Dagens Nyheters kultursidor har analyserats med hjälp av kvantitativ innehållsanalys. Vidare har 13 artiklar som i olika utsträckning handlar om Sverigedemokraterna analyserats med hjälp av en kombination av Peter Berglezs (2010) kritiska diskursanalys och Vigsøs (2010) retoriska analys för att undersöka den tematiska och schematiska hierarkin, retoriktyp och appellform. Analysen visar att andelen artiklar som omnämner politiska partier inte förändrats från 2010 till 2018. Däremot har riksdagsvalet som diskuterat ämne ökat. Andelen artiklar med omnämningen av Sverigedemokraterna har tiodubblats. De mest diskuterade ämnena 2010 var klass, ideologi och journalistik, år 2018 var riksdagsvalet, rasism och utrikespolitik mest diskuterat. Sverigedemokraterna diskuteras främst med retoriktyperna deliberativ och forensisk retorik samt med pathos som huvudsaklig appellform, följt av logos. Den huvudsakliga tematiken i artiklarna utgår ofta från att ställa Sverigedemokraterna i dålig dager. De framställs som manipulativa, populistiska, främlingsfientliga och som en samhällsfara.

Nyckelord: kulturjournalistik, partipolitik, sverigedemokraterna, kulturdebatt

Innehåll

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställning	2
3. Bakgrund/tidigare forskning	4
3.1 Kulturjournalistikens bidrag till den demokratiska diskursen i Sverige	4
3.2 Det politiska i kulturjournalistiken	5
4. Teoretisk ram	7
4.1. Offentlighetsteori enligt Ferrees et al.	7
4.2 Definition av kultur som begrepp	8
4.3 Definition av ”kulturjournalistik”	13
4.4 Retorik	15
5. Metod	17
5.1 Kvantitativ innehållsanalys	17
5.1.1 Urval	17
5.1.2 Variabler	19
5.1.3 Utförande: kodbok, kodschema och dataanalys	20
5.2 Kritisk diskursanalys och retorisk analys	20
5.2.1 Urval	21
5.2.2 Utförande	21
5.3 Metodkritik	23
6. Resultat och analys	24
6.1 Kvantitativ innehållsanalys	24
6.1.1 Omnämningen av riksdagspartier	24
6.1.2 Diskuterade ämnen på kultursidorna	26

6.1.3 Sverigedemokraterna i kulturjournalistiken	27
6.2 Kritisk diskursanalys och retorisk analys	28
6.2.1 Tematisk hierarki	30
6.2.2 Retorisk typ	30
6.2.3 Appellformer	32
6.2.4 Aktörer	34
6.2.5 Förekommande kulturdefinitioner	34
7. Slutsatser och diskussion	38
7.1 Den publika diskursen inom kulturdebatten	38
7.2 Partier och diskuterade ämnen	39
7.3 Diskussion kring kulturdefinitioner i kulturdebatten	41
7.4 Retoriken kring Sverigedemokraterna	44
7.5 Inför framtida studier	46
7.6 Sammanfattning av slutsatser utifrån frågeställningar	46

Källförteckning

Bilagor

1. Inledning

I valet 2010 kom det in ett nytt parti i Sveriges riksdag för första gången på många år. Inte sedan 1994, när Miljöpartiet åter nådde fyraprocentspärren efter att ha hamnat utanför riksdagen en mandatperiod, hade något nytt parti tagit sig in i riksdagen (SCB 2015). Det nya partiet var Sverigedemokraterna – ett nationalistiskt och socialkonservativt parti med rötter inom vit makt-rörelsen (Expo 2018). Riksdagens nya tillskott blev genast föremål för debatt, och har varit det sedan dess. Från att ha varit ett relativt litet parti med 5,7 procent av rösterna år 2010, blev de bara åtta år senare Sveriges tredje största parti med ett valresultat på 17,53 procent (Valmyndigheten 2018a, 2018b).

Tongångarna i medierna har varierat. Ska vi ta debatten eller inte? Ska vi öppna upp för samarbete eller isolera dem helt? Ska vi förkasta alla deras idéer eller kan vi mötas i vissa frågor? (ETC 2017, Johansson Heinö 2018, Andrén Meiton 2017). Ledarskribenter och samhällsdebattörer har beskyllt varandra för att antingen blunda för de samhällsproblem SD påpekar, eller för att kratta manegen för nationalistiska och främlingsfientliga värderingar. Tonläget har skruvats upp och alltfler aspekter av Sverigedemokraternas politik har lyfts i debatten. Men det är inte bara på ledar- och debattplats den här diskussionen förs. Till skillnad från i många andra länder sker politisk opinionsbildning i Sverige även inom kulturjournalistiken (Riegert, Roosvall, Widholm 2015: 773).

Den här uppsatsen ämnar undersöka hur den svenska kulturdebatten såg ut inför riksdagsvalet år 2018 jämfört med motsvarande period år 2010. Enligt Riegert och Roosvall (2017) är den svenska kulturjournalistiken unik i det avseende att den vid sidan av den estetiska kritikerverksamheten även är en stor arena för samhällsdebatt, och således varvar estetik med politik. Detta gör kulturjournalistiken till en tämligen unik plattform för diskussion av samhällsfrågor. Något som skiljer kulturjournalistiken från tidningarnas vanliga debattsidor är att den bygger på argumentation och dialog istället för att enbart lyfta fram sin egen ståndpunkt (ibid:95, 96), vilket gör kulturdebatten relevant att analysera. Studien utgår från Riegerts, Roosvalls och Widholms distinktion mellan ”politisk kritik” och ”estetisk kritik”, och det är den politiska kritiken som analyseras i den här uppsatsen (Riegert, Roosvall, Widholm 2015:773, 774). De menar vidare att kulturjournalistikens uppgift bör vara att bredda världsbilden hos sin publik (ibid:779), vilket motiverar varför just kulturjournalistiken är en relevant arena att analysera när det kommer till partipolitisk påverkan på den publika diskursen.

Sverigedemokraterna har länge utmärkt sig som ett parti med en kulturpolitik som skiljer sig från övriga riksdagspartiers. Många har höjt sina röster för att argumentera mot deras kultursyn – debattörer har bland annat uttryckt att de har en ”totalitär kulturpolitik” (Bengtsson 2018), att deras politik skulle innebära ”slutet för det regionala kulturlivet” (Rydell 2018) och att deras kulturpolitiska visioner är ett steg i riktningen mot en ”klassisk fascistisk dröm” (Sarring 2016). När ett parti med så pass utmärkande kulturpolitik suttit i riksdagen i två mandatperioder är det intressant att undersöka om det avspeglas i kulturdebatten. Har kulturdebatten blivit mer partipolitiserad? Har det nya partiets inträde lett till att andra ämnen diskuteras? Med avstamp i Sverigedemokraternas intåg i riksdagen undersöks kopplingen mellan kulturjournalistiken och partipolitiken. För att uppnå studiens syfte besvaras frågeställningar som undersöker partipolitikens roll i kulturdebatten, med extra tonvikt på SD. Hur ofta omnämns de olika politiska partierna samt dess företrädare de respektive åren? Vilka ämnen diskuteras och vad vittnar det om för syn på kulturen? Samt, hur ser diskussionen kring Sverigedemokraterna ut? Med hjälp av kvantitativ innehållsanalys, som beskrivs närmare i kapitel 5.1, har 100 artiklar från 2010 och 100 artiklar från 2018 hämtade från Aftonbladets och Dagens Nyheters kultursidor analyserats i syfte att se om partipolitiken blivit mer eller mindre närvarande i kulturdebatten. Sedan har de 13 artiklar som omnämmer Sverigedemokraterna flest gånger – tre från 2010 och tio från 2018 – analyserats med en kombination av kritisk diskursanalys och retorisk analys för att se hur partiet diskuteras och framställs i kulturdebatten respektive år. Dessa metoder finns beskrivna i kapitel 5.2. Med hjälp av denna kombination av kvantitativa och kvalitativa analysmetoder har slutsatser kunnat dras gällande partipolitikens, och i synnerhet Sverigedemokraternas, roll inom kulturjournalistiken under 2010 och 2018.

I kommande kapitel presenteras studiens syfte samt dess frågeställningar närmare (kapitel 2), och sätts i relation till tidigare forskning (kapitel 3). Sedan följer en genomgång av det grundläggande teoretiska ramverket (kapitel 4), tillämpade metoder (kapitel 5), studiens resultat med tillhörande analys (kapitel 6) samt diskussion och dragna slutsatser utifrån analysen (kapitel 7).

2. Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka om den svenska kulturdebatten har förändrats från valåret 2010 till valåret 2018. De två sista månaderna innan valdagen år 2018 (9 juli–9

sep) har jämförts med motsvarande period år 2010 (19 juli–19 sep) som var året då det för första gången på länge kom in ett nytt parti i riksdagen – Sverigedemokraterna (SCB 2015). Uppsatsen ämnar undersöka kopplingen mellan kulturdebatten och partipolitiken, och svara på om den ser annorlunda ut 2018 jämfört med 2010. Kultursidorna på Dagens Nyheter och Aftonbladet har använts som analysunderlag. De är båda stora arenor för kulturdebatt och har varsin politisk färg – Aftonbladet obunden socialdemokratisk och Dagens Nyheter oberoende liberal. Således ansågs de lämpliga som urvalsgrund för att få en adekvat bild av kulturdebatten respektive år. Vidare syftar studien till att se om Sverigedemokraternas intåg i riksdagen tycks ha påverkat partipolitiseringsen av kultursidorna. Detta görs dels genom att undersöka förekomsten av politiska partier i stort, och dels genom en specifik analys av artiklar som omnämner Sverigedemokraterna. Även de diskuterade ämnena på kultursidorna ämnas kartläggas, för att upptäcka eventuella skillnader mellan 2010 och 2018 gällande vad som var på agendan. Utifrån de identifierade ämneskategorierna knyts Fornäs (2012) fyra kulturdefinitioner till analysmaterialet för att diskutera hur synen på kultur ser ut respektive år. Uppsatsen utgår från dessa frågeställningar:

1.) Har den svenska kulturdebatten förändrats under de åtta år som Sverigedemokraterna funnits representerade i Sveriges riksdag?

1a.) Har antalet artiklar med omnämmanden av *politiska partier/partipolitiska företrädare* ökat, minskat eller förblivit oförändrat under den givna tidsperioden 2018 jämfört med 2010?

1b.) Har antalet artiklar med omnämmanden av *respektive riksdagsparti och dess företrädare* ökat, minskat eller förblivit oförändrat under den givna tidsperioden 2018 jämfört med 2010?

1c.) Diskuteras *samma eller andra ämnen* på kultursidorna under den givna tidsperioden 2018 jämfört med 2010?

1d.) Hur diskuteras *Sverigedemokraterna* inom kulturjournalistiken under den givna tidsperioden år 2018 respektive år 2010?

3. Bakgrund

I det här kapitlet presenteras ett urval relevant forskning inom området kulturjournalistik. Den svenska kulturjournalistikens roll som politisk arena, dess skillnader gentemot kulturjournalistik på ett globalt plan och kulturjournalisternas egen syn på sitt yrke diskuteras med hjälp av tidigare studier. Denna uppsats tar avstamp i den kontext och de resultat som presenteras i detta kapitel.

3.1 Kulturjournalistikens bidrag till den demokratiska diskursen i Sverige

För att förstå dagens kulturjournalistik är det en fördel att sätta sig in i hur den utvecklats över tid och hur kulturjournalistikens historiska kontext ser ut. Riegert och Roosvall (2017) går igenom den svenska kulturjournalistikens historia från 1760-talet och fram till 2000-talet. De beskriver liksom Elam (2010, se Riegert, Roosvall & Widholm 2015) den svenska kulturjournalistiken som unik i avseende att den, förutom kritik av litteratur, teater, musik etc. även är en stor arena för samhällsdebatt (Riegert & Roosvall 2017:89). De menar att det har uppstått ett hybridiserat sub-fält inom den svenska kulturjournalistiken, där såväl journalister som författare, artister och intellektuella diskuterar sociala frågor och etiska dilemman parallellt med den traditionella kritiken. Tyngdpunkten inom den svenska kulturjournalistiken ligger således ömsom på politik och ömsom på estetik. (ibid)

Politiseringen av den svenska kulturjournalistiken har sett annorlunda ut genom historien, menar Riegert och Roosvall. Olof Lagercrantz var kulturredaktör på Dagens Nyheter mellan 1951 och 1960, och blev sedermera chefredaktör för samma tidning. Han ansåg att kulturjournalistikens främsta uppgift var att vara en arena för intellektuella experiment, där man kunde undersöka och värdera fenomen i samhället och sedan erbjuda utrymme för reflektion och handling kring dessa. När han blev chefredaktör år 1960 blev kulturredaktionen betydligt mer politisk än den varit innan (Riegert & Roosvall 2017:94). Detta ledde i sin tur till att flera av landets övriga dagstidningar tog efter, och mellan 1960–1965 ökade andelen samhällspolitiskt material på de svenska kultursidorna med femtio procent. Den här tendensen utvecklades ytterligare och år 1969 utgjorde det samhällspolitiska materialet trettio procent av kultursidornas innehåll (ibid). Elam (2010, se Riegert & Roosvall 2017) har definierat kulturjournalistiken som politiserad sedan dess.

Under 1960-talet handlade innehållet på kultursidorna i stor utsträckning om andra delar av världen än Sverige. Till exempel diskuterades Vietnamkriget ihärdigt på Dagens Nyheter

kultursidor, och mycket av den litteratur som kritiserades kom från exempelvis Latinamerika och Frankrike (Riegert & Roosvall 2017:95). Under 1970-talet gick kulturdebatten från att vara dominerande ”röd” till att vara dominerande ”grön” ur politisk synvinkel. Det var även fler kvinnor som tog plats inom kulturkritiken (ibid). År 1974 introducerades en separat debattsida fristående från kultursidorna i Svenska Dagbladet, och tio år senare skedde detsamma hos Dagens Nyheter. Tidigare hade den mesta debatten ägt rum just på kultursektionen, vilket gjorde det här till en viktig hållpunkt i kulturjournalistikens utveckling. Dagens Nyheter dåvarande kulturredaktör Arne Ruth såg detta som en fördel, eftersom den politiska eliten istället skulle vända sig till debattsidan, och inte till kultursidan. Detta bäddade för en fortsatt utveckling för kultursidorna som en arena för oberoende skribenter. En annan skillnad mellan kultursidorna och debattsidorna var att de förstnämnda fokuserade mycket på dialog och argumentation medan den sistnämnda inte handlade så mycket om meningsutbyte som att lyfta fram sin egen ståndpunkt. Medan Arne Ruth såg uppdelningen mellan kultur och debatt som en språngbräda och en möjlighet att ge kulturen större utrymme var det andra som var skeptiska. Röster höjdes om att en sådan omorganisering skulle urvattna kulturjournalistiken och få den att handla mer om nöje än om samhällsdebatt. (ibid:95, 96)

Riegert och Roosvall beskriver att kulturjournalistiken historiskt präglats av en pågående diskussion om oberoende gentemot tidningens huvudredaktion och styrelse. På Dagens Nyheter avgick fem kulturredaktörer i rad som en följd av konflikter gällande kultursidornas självbestämmande (Riegert & Roosvall 2017:96). Även andra tidningar stängades med samma problematik. Under 1990-talet valde flera större medieaktörer att omorganisera sina produkter för att passa bättre in i det marknadsstyrda medielandskapet. Flera kulturredaktioner slogs ihop med nöjesredaktioner parallellt med att viktigare samhällsdebatt flyttades till andra delar av tidningen. I många större mediekoncerner valde man att slå ihop flera kulturredaktioner, så att samma material publicerades i flera tidningar. År 2018 finns det bara en oberoende kulturredaktör kvar i Sverige, vilket är Åsa Linderborg på Aftonbladet. (ibid:96, 97)

3.2 Det politiska i kulturjournalistiken

I föregående avsnitt presenterades Riegerts och Roosvalls (2017) syn på kulturjournalistiken som en praktik som ömsom fokuserar på estetik och ömsom på politik. Riegert, Roosvall och Widholm (2015) har analyserat den politiska aspekten genom att undersöka hur tongivande företrädare för några av de största kulturredaktionerna i Sverige ser på kulturjournalistikens

roll samt dess förhållande till politiken. Genom kvalitativa intervjuer, där både Aftonbladets kulturchef Åsa Linderborg och Dagens Nyheters kulturchef Björn Wiman finns representerade, besvarar de sina frågeställningar. De utgår från Elams (2010, se Riegert, Roosvall & Widholm 2015) syn på den svenska kulturjournalistiken som annorlunda i förhållande till det globala medielandskapet. Globalt består kulturjournalistiken till stor del av recensioner och kritik av diverse estetiska praktiker – exempelvis litteratur, konst, opera, musik och teater. Men i Sverige innehåller kulturjournalistiken även ett större politiskt paradigm, och spelar en viktig roll som arena för samhällsdebatt inom politiska och etiska frågeställningar (Riegert, Roosvall, Widholm 2015: 773). Samhällsproblem ses som en del av det kulturella, och den svenska kulturjournalistiken kan således delas upp i två huvudspår; estetisk kritik och politisk kritik. I den här uppsatsen ligger fokus på den politiska kritiken. Recensioner och övrig kritik av estetiska verk har exkluderats ur analysmaterialet. Detta står det mer om i kapitel 5.1.1. (ibid: 773, 774)

Riegerts, Roosvalls och Widholms studie påvisar tendenser att kulturskribenter inom den kommersiella pressen har en syn på kulturjournalistik som till viss del stämmer överens med – och till viss del skiljer sig från – motsvarande aktörer inom public services radio och tv. Gemensamt för de båda grupperna är att de ser det som kulturjournalistikens uppgift att reflektera samtiden och ge en djupare analys av skeenden än den vanliga nyhetsrapporteringen gör. De anser att kulturjournalistiken bör sträva efter att bredda världsbilden hos sin publik och att den kulturjournalistiska praktiken har en fot i den estetiska sfären och en fot i den politiska (Riegert, Roosvall, Widholm 2015:779).

Något som skiljer respondenterna inom den kommersiella pressen från respondenterna inom public service är *vad* det är de tycker är politiskt inom kulturjournalistiken. Hos public service definieras det som att presentera alternativa tankesätt och oväntade perspektiv, samt att beröra publiken känslomässigt genom att tillhandahålla visuella upplevelser (Riegert, Roosvall, Widholm 2015:786). Respondenterna från den kommersiella pressen definierade däremot det politiska inom kulturjournalistiken som enskilda individers åsikter. Det politiska blir med andra ord en del av den roll som pressen anser sig spela i samhället, och inte bara den specifika ämnesjournalistiken kring kultur som estetisk praktik. I den här uppsatsen undersöks två kommersiella aktörer (Aftonbladet och Dagens Nyheter), vilket gör den senare definitionen mer aktuell än den förra. (ibid)

4. Teoretisk ram

Studiens frågeställningar besvaras med hjälp av ett teoretiskt ramverk som utgår både från en variant av offentlighetsteorin och tidigare forskning kring definitioner av både kultur och kulturjournalistik som begrepp. Avseende frågeställning 1d – hur Sverigedemokraterna diskuteras i kulturjournalistiken under de aktuella perioderna – tillämpas även retorik som teori. I det här kapitlet presenteras såväl det kvantitativa som kvalitativa teoretiska underlaget närmare.

4.1 Offentlighetsteori enligt Ferrees et al.

I *Shaping Abortion Discourses* (2002) skriver fyra forskare om diskursen kring abortfrågan i USA och Tyskland. De jämför de politiska processerna och mediernas roll i dessa genom att applicera dem på en specifik, och kontroversiell, fråga (Ferree, Gamson, Rucht & Gerhards 2002), vilket går i linje med förutsättningarna för den här studien. I sin undersökning utgår de från ett teoretiskt ramverk om offentligheten, som de anser lämpligt även i fråga om analyser av annat politiskt material i medierna (ibid:9). De pratar om medieprocessen i termer av den publika diskursen, forum, arenor, aktörer, galleri och ”backstage” (ibid). Detta ramverk kommer att utgöra den teoretiska grunden även i denna uppsats.

Den publika diskursen handlar om den offentliga kommunikation som rör ämnen eller aktörer som kommer från det politiska området, antingen från t.ex. ett specifikt parti eller en bredare, partipolitiskt obunden rörelse. Den innefattar såväl diskussion och argumentation som bilder, metaforer och symboler. Olika delar av den publika diskursen återfinns inom en rad olika typer av forum. Ett forum kan exempelvis vara riksdagen, rättsväsendet, en partikongress eller ute på gatan bland befolkningen. Det dominerande forumet i vår samtid är dock massmedia, menar Ferree et al. (2002:10). Anledningen till att massmedia ses som det dominerande forumet är att aktörer från alla de andra forumen *även* använder sig av det massmediala forumet – antingen som aktörer eller som en del av galleriet. I massmedia presenteras således ofta ett urval av diskursen inom de andra forumen (ibid:10). En annan anledning till mass medias position som ledande forum är att aktörerna inom den politiska sfären *utgår* från att det är dominerande. Det kan liknas vid en självuppfyllande profetia. (ibid)

Inom ett forum finns det i sin tur en arena där både enskilda aktörer och grupperingar av aktörer har möjlighet att framföra sina åsikter. Inom massmedia kan en dagstidning, eller en specifik sektion av en dagstidning, vara ett exempel på en arena. Mottagarna av de budskap

som framförs på arenan är galleriet; publiken. Och termen backstage syftar på det sammanhang där aktörerna inhämtar sin kunskap och sitt material till argumentationen. Om aktören är en partiledare kan backstage vara det egna partiets partikongress, och om aktören är ordförande för en miljöorganisation kan hela organisationen med dess innehåll vara backstage. Summan av alla publika diskurser – med alla dess forum, arenor, galleri, backstage etc – blir vad Ferree et al. kallar ”den publika sfären”. (ibid:9, 10)

Journalisterna befinner sig på arenan inom det massmediala forumet. Deras roll är dubbel. Å ena sidan är de ”gatekeepers” – de avgör vilka som får ta plats på arenan och de väljer också ut vilka delar av aktörernas anföranden som går i print. De har även mandat att bedöma en aktör som tillräckligt seriös för att få ta den plats denne gör anspråk på. Å andra sidan är de själva aktörer. De kan kommentera andra aktörers utspel, och de kan, beroende på vilken typ av journalist de är, själva delta i diskussionen (Ferree et al. 2002:12).

4.2 Definition av kultur som begrepp

I den här uppsatsen placeras den kulturjournalistiska praktiken inom ramen för Ferrees et al (2002) offentlighetsteori, som presenterades i föregående avsnitt. För att fullt ut förstå kulturjournalistikens roll är det viktigt att vara medveten om komplexiteten av begreppet ”kultur”. Det anses ofta vara ett av de mest komplicerade begreppen i världen (Fornäs 2012:101). Ordet har haft olika betydelser under olika epoker av historien och dess innebörd är i ständig utveckling. Fornäs gör i sin bok Kultur (2012) en utkristallisering av de fyra viktigaste betydelsesfärerna och identifierar ontologiskt, antropologiskt, estetiskt och hermeneutiskt användande av begreppet. I syfte att identifiera innehållet i uppsatsens analysenheter kommer studien utgå från dessa definitioner av kultur. (ibid:10, 11, 12, 101)

Det **ontologiska kulturbegreppet** utgår ursprungligen från en syn på kultur som odling. Här ses kulturen i stort sett som en synonym till samhället eller civilisationen. Det går en stark skiljelinje mellan naturen, som existerar i världen oberoende av mänsklig aktivitet, och kulturen, som är sådant skapat av människan. Under 1600-talet började ordet användas mer metaforiskt och syftade inte alltid till fysiska odlingar av exempelvis skog och mark, utan kunde likaväl hänvisa till en odling av själen – en förfining av det mänskliga sinnet genom bildning och så kallad ”kultivering” (Fornäs 2012:13). Filosofen Immanuel Kant talade under slutet av 1700-talet om människans förmåga att, som enda levande varelse, höja sig över sina sinnliga drifter och ta till sig av mening högre än vad som går att finna i naturen. Han ansåg

att kulturen symboliserade den utvecklade mänskligheten och dess förmåga att ställa sig över naturen, och han såg det som slutgiltigt mål att låta naturen vara helt underkastad människan. Det hänger till stor del ihop med de generella tankemönster som genomsyrade både upplysningstiden och industrialismen. Liksom separeringen som gjordes mellan natur och kultur gjordes det, i takt med sekulariseringen av samhället, en uppdelning i synen på människan som kropp och själ, där man tidigare sett Gud som en förenande kraft mellan de två. Naturen tappade sin ”besjälning” och man började se på den som en sammansättning manipulerbara element. Det uppstod en polaritet där natur och kultur blev motsatser som uteslöt varandra (ibid:14). När den kulturella sfären (samhället, civilisationen) växte, i form av exempelvis industrialisering, imperialism, urbanisering och kapitalistisk tillväxt, så skedde det på bekostnad av naturen, som å sin sida krympte. Detta har på sikt gjort att gränserna mellan natur och kultur börjat suddas ut i viss mån, eftersom den mänskliga påverkan lett till klimatförändringar och naturkatastrofer som i sin tur påverkar oss tillbaka. I grund och botten är således natur och kultur sammanflätade i ontologisk mening, och inte enbart två begrepp som står i motsats till varandra. (ibid:16, 17)

Det **antropologiska kulturbegreppet** handlar om kultur som livsform. Det belyser en pluralism av kulturer, alltså att det finns flera olika kulturer kopplade till olika nationer, historiska epoker eller sociala grupper i samhället. Den tidigare dominerande tanken om en universell utvecklingshistoria för mänskligheten kom således att brytas upp i flera, parallella spår (Fornäs 2012:18). Den tyska filosofen och historikern Johann Gottfried von Herder ville studera skillnaden mellan olika grupper, och inte bara mänsklighetens totala utveckling. Den här synen kom att bädda för en större förståelse av sin egen kultur, och ett självreflekterande över att den egna kulturen snarare var en bland många andra än en absolut måttstock för verkligheten. En annan följd av detta tankesätt var att synen på relationen mellan kultur och civilisation fick två parallella betydelser. Inom den tyska skolan bröts den tidigare enheten upp, och istället för att ses som samma sak blev kultur och civilisation i hög grad motsatser till varandra. Kultur knöts till koncept som filosofi, religion och konst medan civilisation associerades till teknologi och naturvetenskap. Inom den brittiska skolan behöll man däremot i hög utsträckning den ontologiska synen på kultur och civilisation som nästintill synonyma begrepp. Än idag lever denna parallella begreppsföring vidare (ibid:19).

Den brittiske kulturforskaren Raymond Williams betonade under 1950-talet hur viktigt det är att ha ett kulturbegrepp som samtidigt är brett och differentierat. Han myntade konceptet ”a

whole way of life”, vilket innebär alla de särskilda livsformer som kommit att utvecklas av antingen ett folk, en grupp eller en historisk epok (ibid:20). Under 1900-talet har flertalet studier inom såväl antropologi som sociologi och etnologi identifierat ett stort antal olika kulturer; etniska kulturer, ungdomskulturer, klass- och professionskulturer samt genusmässiga och sexuella kulturer. Detta innebär att man kunde särskilja olika kulturer inom en kultur, och man kunde påvisa både deras likheter och olikheter i relation till varandra. Det senaste århundradet syns en tendens att lägga större vikt vid etniska skillnader mellan olika grupper. En nackdel med det antropologiska kulturbegreppet är att det riskerar att låsa fast människor i olika grupper som kan ställas bredvid, eller mot, varandra. En fördel med det antropologiska kulturbegreppet är att man kan särskilja stora enheter från varandra och vidga synen på vad som är kultur. (ibid:21–22)

Det **estetiska kulturbegreppet** utgår från en syn på kultur som konst. Det handlar om intellektuella, i synnerhet estetiska, verk och praktiker som representerar en del av en symbolisk sfär av fantasi och fiktion, snarare än kommer till användning i det vardagliga livet. Tavlor, dikter, skulpturer, sånger och teaterpjäser är alla exempel på detta. Fornäs menar att detta troligtvis är den vanligaste uppfattningen av vad man avser med kulturbegreppet idag. I en vidare tolkning inkluderas även populärkultur, underhållning och vardagsetetik, vilka alla är exempel på mänskliga aktiviteter som berör estetisk utformning (Fornäs 2012:23). Till skillnad från det antropologiska synsättet omfattar det estetiska kulturbegreppet inte hela livsformer utan enbart en specifik sektor i samhället, en sektor som i sig är universell och inte uppdelad för avgränsade samhällsgrupper. (ibid 23, 24)

Inom det estetiska kulturbegreppet ställs kultur i motsats till samhälle och civilisation. Kultur står i kontrast till ekonomi och politik, och anses snarare ha ett ”kritiskt spänningsförhållande” till resten av samhällets institutioner (ibid:24). Estetikens självständighet i relation till politiken och ekonomin blev en grundbult i konstarnas institutionalisering. Dock har denna autonomi ofta ifrågasatts även inifrån det egna fältet, i synnerhet inom populärkultur, design och konsthantverk som alla är praktiker som ligger på gränsen mellan det konstnärliga och ekonomiska. Kulturlivet blir alltmer marknadsberoende parallellt med att företagsvärlden lägger större vikt vid estetiska uttryck både i marknadsföring och produktutveckling, vilket gjort att gränserna blivit otydligare. Klyftan mellan kultur och ekonomi har således minskat, men är mer komplex än så. Kultursociologen Pierre Bourdieu har studerat det kulturella kapitalet som något åtskilt från det ekonomiska

kapitalet, på så vis att ”den legitima smaken” existerar under förutsättning att den tar avstånd från det som har ett kommersiellt värde (ibid:26). Samtidigt poängterar han att det kulturella och ekonomiska har en indirekt koppling. Kulturellt kapital kan på lång sikt leda till ekonomiskt kapital eftersom det möjliggör ett inträde i samhällets elitskikt. (ibid:26) Det går även att ifrågasätta kulturens autonomi gentemot politiken. Inom kulturpolitiken finns särskilda insatser och stöd riktade till både konstutövare, distributörer, museer och till public service – vilka alla är tydliga exempel på när politiken ingriper i den estetiska sfären. Samtidigt lägger de kulturpolitiska aktörerna stort fokus på att bevara konstens relativa autonomi genom att se till att det finns en tydlig skiljelinje mellan politiska och konstnärliga intressen. På senare tid har det skett en begreppsförskjutning där somliga gör en distinktion mellan konstpolitik och kulturpolitik. Konstpolitik ses då som en praktik tillägnad den högt stående, professionella estetiska produktionen medan kulturpolitik även omfattar massproducerad populärkultur och vardagsestetik utförd av amatörer. (ibid:24–27, 29)

Dessa gränsdragningar inom den kulturella sfären har skiftat genom historien, men tar ofta fasta på ”högt” och ”lågt” inom kulturen. Traditionellt har konst värderats högt och setts som en slags finkultur, medan populärkultur värderats lägre. Hur man definierar dessa båda har varierat över tid. Periodvis har det främst handlat om kvantiteten, och allt som distribuerats i stora upplagor har per automatik setts som sämre än det som bara finns tillgängligt för ett fåtal. Andra gånger har det handlat om formspråket, där sådant som kräver en bildad publik värderats högre än sådant som vem som helst kan förstå. Genomgående går det att koppla uppdelningen mellan högt och lågt till etnicitet, kön och klass, där de icke-västerländska, kvinnornas och arbetarklassens smakpreferenser ständigt setts som simplare och lägre värderade än den vita medelklassmannens. (ibid:28, 29)

Det **hermeneutiska kulturbegreppet** handlar om kultur som meningsproduktion och är ett försök att väva samman de ontologiska, antropologiska och estetiska kulturbegreppen i en mer vetenskapligt hållbar definition (Fornäs 2012:29). Det tar fasta på semiotiken, läran om tecken, samt hermeneutiken, som är en allmän teori för att förklara hur människor skapar mening när de tolkar fenomen i såväl text och bild som ljud. Dessa två praktiker kan i många avseenden sägas flyta ihop. Den franske filosofen Paul Ricoeur var en pionjär inom den kritiska hermeneutiken och vävde in strukturalistisk semiotik i sitt tolkningsarbete. De tyska filosoferna Wilhelm Dilthey och Hans-Georg Gadamer drog båda två en tydlig gräns mellan naturvetenskap och humaniora, vilket kan liknas vid skiljelinjen mellan natur och kultur inom

det ontologiska kulturbegreppet. Inom Ricouers kritiska hermeneutik fylldes dock denna klyfta igen, och istället såg han tolkningsarbetet som ”en pendlande eller spiralformad rörelse som förenar förståelse och förklaring” (Fornäs 2012:31). I enklare termer är det meningsskapandet som är i fokus, och övriga relevanta begrepp är text, tolkning och representation. När en människa läser en artikel skapar denne förståelse för innehållet trots att tecknen – bokstäverna och orden – egentligen inte har någon koppling till textens mening. Vi har bestämt att tecknen representerar en mening bortom sig själva, vilket gör att man kan tolka texten och tillskansa sig förståelse för dess innebörd. (ibid:32)

Inom den hermeneutiska begreppsdefinitionen av kultur existerar synen av kultur sammanvävt med samhället, men också synen av kultur åtskilt från samhället. Dessa ses inte som två skilda sfärer utan som två olika perspektiv på en och samma verklighet. När man skiljer på samhälle och kultur består det samhälleliga primärt av sociala institutioner och interaktioner mellan grupper. Det ses som individer i en organiserad gemenskap med såväl institutionella som territoriella och normativa dimensioner. Det kulturella å andra sidan handlar om meningsvävar och ordnade system av tecken, texter och genrer som människor interagerar och skapar mening med. Det innefattar allt meningsfullt som människor skapar eller delar med varandra, exempelvis språk, konst eller olika former av åskådningar (Fornäs 2012:32, 33).

Det hermeneutiska kulturbegreppet flyter på många fronter ihop med både det ontologiska, antropologiska och estetiska begreppet. Exempelvis identifierar det ontologiska en specifikt mänsklig sfär och vad som i första hand är signifikant för en sådan är just det meningsskapande som sker mellan människor. På samma sätt angränsar det hermeneutiska till det antropologiska i fråga om att de olika gruppernas särskilda kulturer kan ses som gruppmedlemmarnas gemensamma meningsuniversum, och att det är det snarare än t.ex. demografiska aspekter som gör dem till en grupp. När det kommer till det estetiska är beröringspunkten med det hermeneutiska bland annat att uttrycken för en pågående kulturalisering sker i form av estetisering, fikcionalisering, virtualisering eller teatralisering (Fornäs 2012:34).

Med hjälp av dessa fyra definitioner ämnar studien identifiera vilken syn på kulturen som förekommer inom kulturjournalistiken under de givna tidsperioderna. Det är ett sätt att se om, och i så fall hur, kulturjournalistiken förändrats i ett vidare perspektiv.

4.3 Definition av ”kulturjournalistik”

Utöver Fornäs (2012) fyra definitioner av kultur, som presenterades i föregående avsnitt, är det också viktigt att kontextualisera kulturen så som den tar sig uttryck i den journalistiska praktiken. Enligt Nationalencyklopedin (2018a) är kulturjournalistik en praktik som skiljer sig från annan typ av journalistik på så sätt att kulturskribenten kan vara subjektiv i det den skriver. Skribenten representerar ingen utöver sin egen person och sin egen sakkunskap, till skillnad från en nyhetsjournalist som sällan vädrar några personliga reflektioner över huvudet. Kulturjournalistik är således inte bara ”journalistik om kultur” utan en helt egen genre, vilket gör den till en intressant arena att undersöka. Kulturjournalistiken är ett brett spektrum som innehåller flera typer av journalistiskt innehåll – allt från recensioner och längre litterära essäer till nyhetsartiklar och intervjuer vars huvudsakliga ämne berör kultur (Nationalencyklopedin 2018:a).

Sandström (2010) utvecklar ett resonemang utifrån Nationalencyklopedins definition och menar att kulturjournalistiken alltid värnat om sin särprägel. På grund av den hårda konkurrensen inom mediavärlden har kulturjournalistiken tjänat på att positionera sig som ett nödvändigt komplement till nyhetsjournalistiken, som någonting som på många sätt är dess raka motsats. När nyhetsjournalistiken månar om högt tempo, är kulturjournalistiken mer betänksam. När nyhetsjournalistiken utgår från det objektiva och balanserade, utgår kulturjournalistiken från det subjektiva ställningstagandet. När nyhetsjournalistiken hyllar saklighet som ideal, lyfter kulturjournalistiken den individuella stilistiken. Och när nyhetsjournalistiken i stor utsträckning är ämnesorienterad, är kulturjournalistiken gränslös. Denna gränslöshet, menar Sandström, gör att kulturjournalistik som praktik blir svår att ringa in. Därför är det relevant för den här studien att skapa konkreta ämnesvariabler för att undersöka vad som finns på den kulturjournalistiska agendan respektive år, vilket är syftet med frågeställning 1c. (Sandström 2010: 38, 39)

Sandström menar vidare att nyhetsjournalistiken inte klarar sig utan kulturjournalistiken och vice versa. De är två av varandra beroende praktiker och han kallar dem för ”news vs views” (Sandström 2010:39). Den rapporterande nyhetsjournalistiken behöver den kommenterande journalistiken för att fördjupa och skapa debatt kring de nyheter som rapporteras. Samtidigt behöver den kommenterande journalistiken nyhetsjournalistiken för att ha någonting att fördjupa eller debattera. Sandström menar att ”news” och ”views” är som siamesiska

tvillingar och att om man försöker separera dem från varandra riskerar man att båda dör (ibid).

Nørgaard Kristensen och From (2015) menar att gränserna mellan "news" och "views" håller på att suddas ut, och att kulturjournalistiken befinner sig i gränslandet mellan dessa. De menar att kulturjournalistiken ofta kommit att beskrivas i relation till den politiska journalistiken, där den senare ses som den "riktiga journalistiken" medan den förra betraktas som ett led i tabloidiseringen och kommersialiseringen av journalistiken (Nørgaard Kristensen & From 2015:760, 761). De beskriver att kulturjournalistik länge setts som en mindre legitim del av den journalistiska praktiken och att kulturjournalister gång på gång får försvara sin yrkesprofession. I jämförelse med den amerikanska kulturjournalistiken, som blir mer och mer marginaliserad, menar Nørgaard Kristensen och From att den skandinaviska kulturjournalistiken frodas. Vidare delar de upp kulturjournalistiken i två delar som de kallar "cultural journalism" och "cultural critique". De ser inte dessa begrepp som motpoler utan som två delar av en komplex helhet. Cultural journalism handlar om den del av kulturjournalistiken som mer sannolikt tar sig uttryck i form av intellektuell och reflekterande kritik av såväl samhälle som kultur. Cultural critique, å andra sidan, är den delen av kulturjournalistiken som rättfärdigar kulturjournalisters botanisering bland populärkulturella fenomen, som exempelvis tv-serier. (ibid: 760, 761, 762, 763)

Vad som definierar ordet "kultur" i kulturjournalistiska sammanhang anser de vara en komplex fråga, vilket går i linje med Fornäs syn på kultur som ett av världens mest komplicerade begrepp (Fornäs 2012:101). På engelska används flera olika termer för samma fenomen; cultural journalism, arts journalism, soft news, literary critiques etc. Nørgaard Kristensen och From menar att denna begreppsförvirring till viss del grundar sig i att hela den kulturjournalistiska praktiken utgår från ett större sammanhang av samhälls- och medietrender som omfattar allt från konst till livsstil. Dessa kan i sin tur brytas ner till ännu mindre beståndsdelar; till exempel mode-, mat-, vin-, musik- och resejournalistik. Således förändras innehållet i kulturbegreppet över tid, vilket i sin tur gör det svårt att fastslå en statisk definition av kulturjournalistik som begrepp. (Nørgaard Kristensen & From 2015:762)

Vidare beskriver de en re-politisering av kulturjournalistiken. Politiken finns närvarande i alla olika delar av kulturjournalistiken – inte minst diskuteras den i samband med de olika kulturella uttrycksformer som lyfts på kultursidorna. Ofta används politiken för att

kontextualisera ett verk. Nørgaard Kristensen och From beskriver att många av de samtida politiska debatterna börjar just på kultursidorna och sedan sprider sig ut i samhället. Som ett tydligt, och något extremt, exempel använder de terroristattacken mot den franska serietidningen Charlie Hebdo i januari 2015. Där drogs diskussionen om religion, migration och rasism till sin spets och slutade i en dödlig attack mot tidningens redaktion i Paris. (Nørgaard Kristensen & From 2015:762)

4.4 Retorik

I föregående kapitel presenterades Nationalencyklopedins definition av kulturjournalisten som unik i relation till andra journalister, eftersom kulturjournalisten kan vara subjektiv i det den skriver. Nørgaard Kristensen och From (2015) beskrev vidare hur många av samtidens politiska debatter börjar just på kultursidorna innan de sprider sig till resten av samhället (ibid;762). Således är det av stor vikt för den här studien att undersöka de retoriska grepp som journalisterna använder för att beskriva de diskuterade ämnena i kulturdebatten 2010 och 2018. Genom att studera appellformer och retoriktyp i ett urval av de analyserade texterna går det att identifiera vilken typ av argumentation som används i samband med Sverigedemokraterna. På så sätt besvaras frågan om *hur* de diskuteras på kultursidorna under den givna tidsperioden.

Retorik är ett vetenskapligt ämne som handlar om hur man talar, skriver, argumenterar eller lägger fram sin sak. Aristoteles definierade begreppet som ”studiet av allt det som är ämnat att övertyga” (Vigsø 2010:217). I den här studien har rena nyhetsartiklar valts bort, vilket motiveras vidare i kapitel 5.1.1. Således är det i stor utsträckning artiklar med subjektiva ställningstaganden, och mer eller mindre explicita försök till att övertyga med hjälp av retoriska medel, som analyserats. Att tillämpa retorik som teoretiskt ramverk är således en lämplig väg att gå. Historiskt sett har innebörden i retorik som begrepp dock inte alltid varit densamma. Förr lärdes retorik ut i skolorna som ett sätt att få eleverna att uttrycka sig målande och förskönande. Det handlade till stor del om poetiska omskrivningar och det togs inte särskilt stor hänsyn till kontexten i vilken texten skulle användas, eller vad syftet med texten var. Fokus låg således på vackra formuleringar snarare än den effekt som texten skulle ha på den som läste/lyssnade (ibid:216). Idag används retorik som analysmetod främst för att få ett grepp om persuasionen, det vill säga den övertygande aspekten i en text eller ett tal. Det handlar om att få publiken att tycka på ett visst sätt, och de olika verktyg som finns att tillgå

för att uppnå det målet. Dagens syn på retorik har i mångt och mycket återgått till Aristoteles definition av begreppet. (ibid:216, 217)

Det finns tre huvudsakliga typer av retorik: den forensiska retoriken, den deliberativa retoriken och den epideiktiska retoriken (Vigsø 2010:219). Den **forensiska retorikens** syfte är att anklaga eller försvara någon. Den har sitt ursprung inom juridiken och en klassisk texttyp som innehåller forensisk retorik är ett rättstal. Målet med denna typ av retorik är att nå fram till ett avgörande, en ”dom” av något slag. Den forensiska retoriken utgår ofta från frågan ”är det rätt eller fel?” och den handlar om det förflutna, något som redan har hänt. Den **deliberativa retoriken** har som syfte att argumentera för eller emot något. En klassisk texttyp inom deliberativ retorik är ett politiskt tal. Målet är oftast att nå fram till ett gemensamt beslut och en fråga som ofta ligger till grund är ”är det nyttigt eller skadligt?”. Deliberativ retorik handlar oftast om det som ska eller bör hända, det vill säga en argumentation kring något som ska ske i framtiden. Den **epideiktiska retorikens** syfte är att hylla eller kritisera någon/något. En klassisk texttyp inom den här genren är hyllningstal eller klandertal. Målet är att mottagaren ska känna positivt eller negativt inför någonting – det kan vara en person, en händelse, en sak eller ett samhällsläge. Frågan som ligger till grund för den epideiktiska retoriken är oftast ”är det bra eller dåligt?” och den behandlar oftast nuläget, någonting som är fallet i skrivande stund. (ibid)

Inom retoriken används även olika appellformer. Det handlar om att människan i regel inte bara låter sig övertygas på en och samma bevekelsegrund, utan ofta en kombination av flera. De tre appellformerna är logos, ethos och pathos (Vigsø 2010:220). **Logos** handlar om förnuftet och det rationella tänkandet. En retorik med stort fokus på logos är ofta saklig i sin ämnesbeskrivning och baserar sin argumentation på bevisade fakta. Ordvalen är ofta neutrala, framförandet behärskat och stilen relativt anonym. Fördelen med logos är att resonemanget ofta blir stringent och rationellt. Nackdelen är att det kan upplevas som torrt, tråkigt och opersonligt. **Ethos** handlar om mottagarens upplevelse av avsändaren. Förtroendet för dennes kunskap, karaktär, kompetens och moral är centralt för att mottagaren ska låta sig övertygas. I händelse att mottagaren inte litar på exempelvis en skribent av en artikel spelar själva argumentationen i artikeln mindre roll. Känsloerna gentemot avsändaren kan antingen finnas där på förhand, om mottagaren sedan innan känner till avsändaren från ett annat sammanhang, eller byggas upp i texten. Det ethos som finns sedan innan kallas primär ethos, och det som byggas upp i själva argumentationen kallas sekundär ethos. **Pathos** anspelar på mottagarens

känslor. Det kan vara både positiva känslor så som glädje och medkänsla, samt negativa känslor så som ilska, hat eller avsky. Pathos är en mycket situationsbunden appellform som kännetecknas av värdeladdade ord och iögonfallande stil hos skribenten. (ibid:221)

Dessa tre appellformer hänger ihop och samverkar oftast för att få mottagaren övertygad om avsändarens budskap. Olika appellformer kan dominera i olika delar av texten, vilket säger något om vad de olika styckena har för funktioner. Vilken appellform som dominerar själva argumentationen säger också något om hur avsändaren ser på mottagaren, t.ex. kan avsändaren lägga olika stor vikt på ethos beroende på hur stort förtroende denne upplever sig ha hos mottagaren. (Vigsø 2010:222)

5. Metod

I det här kapitlet återfinns en utförlig beskrivning av de metoder som tillämpats under studiens gång. Inledningsvis diskuteras kvantitativ innehållsanalys med tillhörande urval, variabler och kodschema med tillhörande moment. Sedan följer en genomgång av kritisk diskursanalys kombinerat med retorisk analys utifrån urval och analytiskt genomförande.

5.1 Kvantitativ innehållsanalys

I syfte att besvara frågeställning 1a, 1b och 1c har kvantitativ innehållsanalys tillämpats. Dessa frågeställningar handlar om att räkna förekomsten av politiska partier samt diskuterade ämnen i texterna. Kvantitativ innehållsanalys är en lämplig metod när det kommer till att systematiskt och objektivt mäta kvantitet i ett större textmaterial (Nilsson 2010:121) och passade således bra till de aktuella frågeställningarna.

5.1.1 Urval

Första steget i en kvantitativ innehållsanalys är att definiera forskningsproblemet (Nilsson 2010:127), vilket gjordes i syftesbeskrivningen i kapitel 2. Nästa steg är att definiera urvalet. Inledningsvis valdes materialtyp, vilket blev artiklar publicerade online på Aftonbladets och Dagens Nyheter kultursidor. För att få ett så representativt resultat som möjligt beslutades att 50 artiklar från Aftonbladet 2010, 50 artiklar från Aftonbladet 2018, 50 artiklar från Dagens Nyheter 2010 och 50 artiklar från Dagens Nyheter 2018 skulle utgöra det slutgiltiga urvalet. Med 100 analysenheter för respektive år motsvarar en artikel en procent av det analyserade materialet. Vidare har de valda tidningarna varsin politisk färg (Aftonbladet obunden

socialdemokratisk och Dagens Nyheter oberoende liberal) och är båda stora arenor för kulturdebatt i Sverige. Det gjordes även en avgränsning i tid, vilket blev två månader innan valdagen respektive år; 19 juli–19 september 2010 och 9 juli–9 september 2018. Detta beslut fattades för att studien ska täcka perioden närmast valet, då den politiska debatten tenderar vara som mest intensiv. En månad innan valet fanns inte tillräckligt med analysenheter för år 2010 tillgängliga, vilket gjorde att två månader kändes som en lämplig avgränsning i tid. Det är även fördelaktigt att ha en något längre period på så sätt att debatterade ämnen får en möjlighet att veckla ut sig och ta nya vändningar när tid för replikskiften ges. Detta ger en större bild av hur ämnena diskuterades.

Efter detta gjordes en yttre avgränsning där det beslutades att enbart artiklar publicerade under fliken Kultur hos respektive tidning skulle analyseras. I Sverige är kulturjournalistiken en viktig arena för samhällsdebatt, som i sin karaktär skiljer sig från andra debattsidor eftersom den innehåller en kombination av estetik och politik (Riegert & Roosvall 2017:89). Detta i relation till den uppståndelse som Sverigedemokraternas kulturpolitik givit upphov till (Bengtsson 2018, Rydell 2018, Sarring 2016) utgör grunden till varför just kulturjournalistiken utgör fundamentet i den här studien. Även om kulturinnehåll kan finnas även på nyhetsplats, på Nöjesfliken eller någon annan del av webbplatsen ansågs det fördelaktigt att begränsa sig till den specifika kultursektionen för att tydligt kunna definiera vad det är som undersökts. Sedan gjordes en innehållslig avgränsning. Uppsatsen utgår från Riegerts, Roosvalls och Widholms (2015) distinktion mellan ”estetisk kritik” och ”politisk kritik”, och det är den politiska kritiken som undersöks i den här studien. Därför har recensioner av estetiska verk valts bort (Riegert, Roosvall & Widholm 2015:773, 774). Även nyhetsartiklar på kultursidorna har valts bort, eftersom det är kulturdebatten och inte ”journalistik om kultur” som står i centrum. För att ingå i urvalet var en artikel tvungen att 1) Vara en fullständig artikel, och 2) Inte vara en recension eller en nyhetsartikel. Identifieringen av recensioner bland materialet har utgått från Nationalencyklopedins definition av ordet. En recension inom massmedier är en text som bedömer estetiska verk så som böcker, teaterföreställningar, konstutställningar, filmer, skivor, konserter eller angränsande praktiker (Nationalencyklopedin 2018:b). En nyhetsartikel svarar på frågorna: när, var, hur och varför hände det? Samt: vem eller vilka var inblandade? Det är en journalistisk text där skribenten är korrekt, saklig och noggrann med fakta utan att blanda in sina egna åsikter (Mediekompass 2014). Syftet med att exkludera recensioner och nyhetsartiklar från urvalet var att komma åt

kulturdebatten utan att kommentarer kring enskilda verk eller nyhetsrapporteringar om kulturfenomen skulle spä ut underlaget. (Nilsson 2010)

För att slutligen få fram de analysenheter som studien baseras på användes samma sökmetoder för båda tidningarna och båda åren. Inledningsvis användes Googles utökade sökverktyg där webbplats, år och datum specificerades i samband med sökningen. Sökordet som användes var ”kultur”. Första sökrundan innefattade alltså artiklar med ordet ”kultur”, publicerade mellan 19 juli–19 september 2010 på www.aftonbladet.se. Motsvarande sökningar gjordes för www.dn.se år 2010. Sedan genomfördes sökningen på samma sätt för båda tidningarna 9 juli–9 september år 2018. Antalet träffar var för få för att få ett statistiskt signifikant underlag. Därför kompletterades sökmetoden med en motsvarande sökning på respektive tidnings egen webbplats. Både Aftonbladet och Dagens Nyheter har ett sökverktyg där det går att ange sökperiod och sökord. Samma datum och samma sökord användes, likaså samma innehållsliga avgränsningar. Inte heller här var antalet sökträffar tillräckligt många, därför gjordes urvalet från det totala antalet artiklar från Google och tidningarnas egna webbplatser. När träffarna slogs ihop fanns totalt 61 artiklar från Aftonbladet 2010, 236 artiklar från Dagens Nyheter 2010, 119 artiklar från Aftonbladet 2018 samt 242 artiklar från Dagens Nyheter 2018. Utifrån dessa gjordes ett obundet slumpmässigt urval för att få fram 50 artiklar från respektive tidning respektive år.

5.1.2 Variabler

Steg 3 i en kvantitativ innehållsanalys är att definiera variabler och variabelvärden (Nilsson 2010:127). Frågeställning 1a och 1b utgår från hur ofta politiska partier eller partipolitiska företrädare omnämns i kulturjournalistiken respektive år, och frågeställning 1c handlar om vilka ämnen som diskuteras i kulturdebatten. Efter att ha överblickat det slutgiltiga urvalet grupperades artiklarna således i olika kluster utefter vilka ämnen som diskuterades. Sedan togs fjorton ämnesvariabler fram baserat på vad som var vanligast förekommande. Processen inleddes med en genomläsning av samtliga 200 artiklar. Efter att ha läst varje artikel noterades ett fåtal nyckelord för att identifiera handlingen. Dessa ord kunde vara vad som helst och var ämnade att avspegla innehållet så väl som möjligt. När alla artiklar fått nyckelord grupperades de efter gemensamma nämnare. Angränsande ämnen slogs ihop under passande paraplybegrepp för att slutligen få ett hanterbart antal ämnesvariabler som täckte så många av artiklarna som möjligt. Ämnesvariablerna blev: klimat, rasism, klass, jämställdhet, ideologi, migration, utrikespolitik, hbtq, riksdagsvalet, journalistik, hög/låg kultur, specifik

person/band, demokrati samt övrigt. Varje analysenhet fick sedan ett variabelvärde på respektive variabel – antingen 1 eller 0. En etta betyder att ämnet diskuteras i artikeln, en nolla betyder att det inte gör det. Hur varje kategori definieras och vad som ingår i dem finns beskrivet i kodboken i Bilaga 2. Utöver dessa variabler togs det även fram variabler för antal omnämmanden av respektive parti, samt omnämmanden av deras företrädare. I variabeln för företrädare ingår personer som vid artikelns publiceringsdatum är företrädare för partiet, eller som vid artikelns publiceringsdatum tidigare varit det. Dessa variabelvärden blev numeriska och kunde således vara allt från 0 och uppåt. En nolla innebär att det aktuella partiet omnämns noll gånger i artikeln, en trea att de omnämns tre gånger etc. Varje parti återfinns således i två variabler; en för antal omnämmanden av partiet och en för antal omnämmanden av partipolitiska företrädare. Det gjordes även en variabel för omnämmanden av ”de rödgröna” och ”alliansen”. Kompletterande variabler var hyperlänk till den analyserade artikeln, analysenhet (identifikationsnumrering), publiceringsår, tidning, publiceringsdatum och textförfattare.

5.1.3 Utförande: kodbok, kodschema och dataanalys

Nästa steg i en kvantitativ innehållsanalys är att upprätta ett kodschema med tillhörande kodbok (Nilsson 2010:144). Kodboken konstruerades först. Där finns en utförlig förklaring av hur varje variabel i kodschemat fungerar och vad varje enskilt värde betyder. Kodboken fungerar som en manual för att kunna tolka kodschemat korrekt. Kodschemat har gjorts i Excel baserat på de variabler som nämns i stycket ovan, och det finns att läsa i Bilaga 1. Innan kodningen inleddes testades kodschemat på ett mindre antal analysenheter i syfte att säkerställa att det var kompatibelt med frågeställningarna. Efter det inleddes avkodningen av de 200 artiklarna. Förekomsten av omnämnda politiska partier och partipolitiska företrädare samt vilka ämnen som diskuterades i respektive artikel fördes in i kodschemat. När kodningen var färdig exporterades alla data till programmet SPSS för databehandling, validering och analys. För att få fram korrelationer och gruppjämförelser användes korstabeller och Chi-Square tests.

5.2 Kritisk diskursanalys och retorisk analys

I syfte att besvara frågeställning 1d – hur Sverigedemokraterna diskuteras inom kulturjournalistiken inför valet 2010 respektive 2018 – har en kombination av kritisk diskursanalys och retorisk analys tillämpats. Berglez menar att en kritisk diskursanalys av artiklar med opinionsmaterial bör kompletteras med en retorisk analys för att få bättre

förståelse för artiklarnas karaktär (Berglez 2010:277). Syftet med den kvalitativa delen av studien är att ta reda på *hur* Sverigedemokraterna diskuteras, vilket gör avsändarens retorik relevant att analysera. I retorisk analys kartläggs både vad som argumenteras för, vem som argumenterar, till vem argumentationen är riktad, hur argumentationen är uppbyggd och i vilken kontext argumentationen äger rum (Vigsø 2010:217) Genom att även studera den tematiska hierarkin och schematiska strukturen med hjälp av kritisk diskursanalys möjliggörs en djupare förståelse för kontexten; helheten, orsak/verkan, den historiska bakgrunden och de aktörer som förekommer i artiklarna samt deras olika roller (Berglez 2010). Därför har den del av Berglezs analys som behandlar texterna på makronivå valts ut och sedan kombinerats med Vigsøs retoriska metod. Stegen som berör mikroorienterad analys inom den kritiska diskursanalysen har valts bort. Många av de element som analyseras på mikronivå får man svar på genom att genomföra en retorisk analys. Att besvara frågan hur en argumentation är uppbyggd innebär bland annat en analys av lexikal stil och värdeladdade ord – vilket även ingår i den mikroorienterade kritiska diskursanalysen. Med tanke på studiens omfång var det nödvändigt att göra en avgränsning gällande antal analysmoment.

5.2.1 Urval

13 artiklar har analyserats kvalitativt, samtliga sådana som omnämner Sverigedemokraterna vid minst ett tillfälle. År 2010 fanns det enbart tre artiklar som omnämnde Sverigedemokraterna. Dessa har alla ingått i urvalet. Sedan valdes de tio artiklar ut som omnämnde Sverigedemokraterna flest gånger år 2018. Således innehåller urvalet de tre artiklar som omnämnde SD flest gånger från 2010 och de tio artiklar som omnämnde SD flest gånger från år 2018. Forskningsfråga 1d handlar specifikt om hur SD diskuteras i kulturjournalistiken, vilket föranledde att artiklar som enbart nämner partiet i förbigående inte ansågs lika relevanta ur analysynpunkt. Därför valdes artiklarna utifrån hur många gånger de omnämner SD.

5.2.2. Utförande

Analysen av varje enskild artikel har inletts med en makroorienterad analys i enlighet med Berglezs tre första steg i den kritiska diskursanalysen:

Steg 1: Redogörelse för artikelns huvudsakliga innehåll och kartläggning av eventuella bilder och faktarutor som kompletterar artikeln

Steg 2: Artikelns tematiska struktur (makro)

Steg 3: Artikelns schematiska struktur (makro)

(Berglez 2010:277)

I det första steget har artikelns innehåll kartlagts för att få bättre grepp om vad texten handlar om. En översyn av kompletterande element så som faktarutor och bilder har gjorts för att undvika att upptäcka sådana först efter att analysen är genomförd. Steg 1 är en bra språngbräda för kommande analysmoment och kan ses som en analytisk uppvärmning (Berglez 2010:277). I andra steget har artikelns huvudtema och delteman identifierats och rangordnats. Detta för att få en vidare bild av helheten och kunna precisera vad som är viktigast i artikeln, och vad som kan ses som mindre viktigt. Med hjälp av de identifierade temana har det gått att analysera var i hierarkin SD befinner sig i respektive artikel. I vissa artiklar har SD varit en del av huvudtemat och i andra har de varit en del av ett deltema, eller inte del av något tema alls. Utifrån den tematiska analysen har sedan steg 3 genomförts, där artikeln analyserats schematiskt. Här utgår analysen från historisk bakgrund, resonemang kring orsak/verkan, olika aktörers olika roller och vem av aktörerna som tillåts dra slutsatser kring innehållet i artikeln (ibid:278). Med hjälp av den schematiska analysen utvidgas förståelsen för argumentationens kontext, och det blir även möjligt att kartlägga både de namngivna aktörerna i texten och skribentens egen roll som aktör. Det utgör ett bra komplement till den retoriska analysen som svarar på vem avsändaren är, men inte vad avsändaren har för roll i just det aktuella sammanhanget (Vigsø 2010:217).

Efter avslutad kritisk diskursanalys på makronivå har den retoriska analysen genomförts. Den har tillämpats med hjälp av Vigsøs modell som utgår från ”den retoriska situationen”, det vill säga den situation där någon försöker övertyga någon annan om någonting (Vigsø 2010:217). Han beskriver att den retoriska situationen går att kartlägga i fem steg, vilka också använts i den här analysen:

Vem är det som försöker övertyga?

Vem är det som man försöker övertyga?

Vad är det man vill övertyga om?

Vilken tid och plats är aktuell?

Hur försöker man övertyga?

(Vigsø 2010:217)

Första steget handlar om avsändaren, i det här fallet skribenten. Vem är det som har skrivit artikeln? Representerar den någon större organisation? Har den någon specialkompetens? Några relevanta erfarenheter? Är skribenten implicit eller explicit? Det handlar om att sätta skribentens egen person i relation till texten (ibid). Det andra analyssteget handlar om mottagaren, publiken eller läsaren. Vem är texten skriven för? Är läsaren tydligt identifierad för skribenten? Det tredje steget handlar om att identifiera huvudargumentationen. Vad syftet med texten är, vad skribenten vill uppnå med publiceringen. Ibland har en text flera olika syften; det kan handla om att dels vilja övertyga i en sakfråga och dels vilja övertyga om att man själv är en trovärdig avsändare för argumentationen (ibid:218). Det fjärde steget handlar om kontexten. När artikeln är publicerad, var den är publicerad, om den är del av en artikelserie eller fristående, om den är en replik på en annan artikel, om den ingår i en större intertextualitet. Det femte steget är det mest omfattande, det som besvarar frågan kring *hur* skribenten argumenterar. Vilken/vilka typ/typer av retorisk genre tillämpas i texterna? Är det deliberativ, forensisk eller epideiktisk retorik som dominerar argumentationen? Är skribenten ute efter att anklaga, försvara, kritisera, hylla eller argumentera för eller emot någonting? Vilka typer av appellformer tillämpas i huvudsak av skribenten? Är det ethos, logos, pathos eller en kombination av flera? Här ingår analys av värdeladdade ord och formuleringar, bevisföring utifrån fakta, framhävande av aktörers klokhets och kompetens. Med hjälp av detta analytiska steg går det att identifiera på vilket sätt argumentationen kring SD i de olika artiklarna är uppbyggd, vilket besvarar forskningsfråga 1d. (ibid:218, 219, 221)

5.3 Metodkritik

I fråga om kvalitativa metoder finns alltid en risk att resultatet tolkas subjektivt utifrån forskarens perspektiv. Detta är viktigt att reflektera över även i denna studie. I syfte att minimera den subjektiva tolkningens inverkan på resultatet har både den kritiska diskursanalysen och den retoriska analysen utförts systematiskt utefter de mallar och ramverk som finns inom respektive metod (Vigsø 2010:217, Berglez 2010:277). Samma delar, begrepp och aspekter har analyserats för samtliga analysobjekt för att i största möjliga mån undvika att forskarens läsning av artikeln färgar den kvalitativa framställningen. Likväl är det omöjligt att fastslå att en annan forskare skulle få ett identiskt resultat, eftersom de valda kvalitativa metoderna utgår just från en tolkningsprocess. Det är också viktigt att understryka att den kvalitativa delen av studien bygger på ett urval i två led. Först i fråga om vilka 200 artiklar som figurerar i studien, och sedan i fråga om vilka 13 artiklar som analyseras djupare. I en studie av större omfattning är det således möjligt att resultatet inte är helt överensstämmande

med det som presenteras i denna studie. Gällande den kvantitativa innehållsanalysen kan resultatet komma att påverkas av de ämnesvariabler som forskaren identifierat utifrån de analyserade objekten. Denna inledande fas i det kvantitativa arbetet innehåller också tolkningselement, vilket föranleder samma reflektioner som vid de kvalitativa analyserna.

6. Resultat och analys

I det här kapitlet presenteras resultatet från såväl den kvantitativa innehållsanalysen som av den kritiska diskursanalysen och den retoriska analysen. Inledningsvis visualiseras statistiken från innehållsanalysen med hjälp av tabeller. Här besvaras frågeställningarna 1a, 1b och 1c, vilka handlar om politiska partier och dess företrädare samt diskuterade ämnen inom kulturdebatten. Fortsättningsvis presenteras resultatet från den kvalitativa undersökningen, där frågan om hur Sverigedemokraterna diskuteras på kultursidorna – alltså frågeställning 1d – besvaras. Även den här passagen inleds med en överblickande tabell, sedan exemplifieras det analytiska resultatet med hjälp av citat och utdrag ur de analyserade artiklarna. Avslutningsvis identifieras olika definitioner av kultur i de kvalitativt analyserade artiklarna.

6.1 Kvantitativ innehållsanalys

Den kvantitativa innehållsanalysen besvarar forskningsfrågorna som rör politiska partier och partipolitiska företrädare i kulturdebatten, samt vilka ämnen som diskuteras på kultursidorna respektive år.

6.1.1 Omnämningen av riksdagspartier

År 2010 omnämns politiska partier eller partipolitiska företrädare i 41 procent av artiklarna. Det motsvarar den totala summan av samtliga omnämnda politiska partier och deras respektive företrädare, inklusive före detta politiska företrädare. År 2018 ligger motsvarande siffra på 39 procent.

	Artiklar med omnämnda partier (n=100)	Artiklar utan omnämnda partier (n=100)	Summa (n=100)
År 2010	41 (41 %)	59 (59 %)	100 (100 %)
År 2018	39 (39 %)	61 (61 %)	100 (100 %)

Tabell 1. Antal och andel artiklar där något av de politiska partierna eller deras företrädare omnämns.

Av de enskilda partierna är förändringen störst gällande Sverigedemokraterna och deras företrädare. Av de 100 analyserade artiklarna från 2010 omnämns de i tre stycken, alltså 3 procent av artiklarna, jämfört med 2018 där de omnämns i 30 artiklar, alltså 30 procent av artiklarna. Det innebär en tiodubbling av omnämningen av Sverigedemokraterna. Minst förändring syns hos Moderaterna och deras företrädare, som nämns i 19 procent av artiklarna både år 2010 och år 2018. Liberalerna uppvisar en minskning, från 14 procent 2010 till 5 procent 2018. I övrigt är förändringarna hos partierna så pass små att de inte blir statistiskt signifikanta.

År	V	S	Mp	C	L	M	Kd	Sd
2010	5 (5 %)	23 (23 %)	3 (3 %)	2 (2 %)	14 (14 %)	19 (19 %)	5 (5 %)	3 (3 %)
2018	2 (2 %)	20 (20 %)	5 (5 %)	6 (6 %)	5 (5 %)	19 (19 %)	7 (7 %)	30 (30 %)

Tabell 2. Andelen artiklar vari respektive parti eller dess företrädare omnämns. (n=100)

De rödgröna partierna (V, S eller Mp) och deras företrädare omnämns i totalt 27 av de 100 artiklarna från Aftonbladet, varav 17 artiklar år 2010 (34 %) och 10 artiklar år 2018 (20 %). Det innebär en minskning med 14 procentenheter. I Dagens Nyheter omnämns de rödgröna partierna i totalt 20 av 100 artiklar, varav 8 artiklar år 2010 och 12 artiklar år 2018. Det innebär en ökning med 8 procentenheter. Sammanlagt omnämns de rödgröna partierna i 47 av de 200 analyserade artiklarna, vilket motsvarar 23,5 procent. År 2010 var de rödgröna i opposition och år 2018 satt Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regeringsställning (Valmyndigheten 2018a, Valmyndigheten 2018b). Allianspartierna (C, L, M eller Kd) nämns i 36 av 100 artiklar från Aftonbladet, varav 22 artiklar år 2010 och 14 artiklar år 2018. Det motsvarar en minskning på 16 procentenheter mellan 2010 och 2018. I Dagens Nyheter omnämns allianspartierna i 14 artiklar år 2010 och 8 artiklar år 2018, vilket är en minskning med 12 procentenheter. Sammanlagt nämns allianspartierna i 58 av de 200 analyserade artiklarna, vilket motsvarar 29 procent. År 2010 var allianspartierna i regeringsställning och år 2018 var de i opposition (ibid;ibid). Det tycks inte finnas någon tydlig koppling mellan omnämningen i kulturdebatten och regerings- respektive oppositionsställning. År 2010 omnämndes alliansen fler gånger parallellt med att de var i regeringsställning. År 2018, när de rödgröna hade makten, omnämndes blocken lika mycket.

Tidning och år	De rödgröna (V+S+Mp) (n=50)	Alliansen (C+L+M+Kd) (n=50)
AB år 2010	17 (34 %)	22 (44 %)
DN år 2010	8 (16 %)	14 (28 %)
AB år 2018	10 (20 %)	14 (28 %)
DN år 2018	12 (24 %)	8 (16 %)
Summa (n=200)	47 (23,5 %)	58 (29 %)

Tabell 3. Förekomsten av antal artiklar med omnämningen uppdelat på partipolitiskt block. Redovisat per år, per tidning (AB=Aftonbladet, DN=Dagens Nyheter) och totalt. Sista raden visar hur många procent av alla artiklar respektive block finns omnämnda i.

6.1.2 Diskuterade ämnen på kultursidorna

De 200 artiklarna har analyserats utefter 14 ämnesvariabler: klimat, rasism, klass, jämställdhet, ideologi, migration, utrikespolitik, HBTQ, riksdagsvalet, journalistik, hög/låg kultur, specifik person/band, demokrati samt övrigt. Exakt hur variablerna definieras finns beskrivet i kodboken, bilaga 2. År 2010 var det mest diskuterade ämnet klass. Det diskuteras i 28 procent av artiklarna. Samma ämne diskuteras mindre år 2018, enbart i 10 procent av artiklarna. En liknande minskning syns i det näst mest diskuterade ämnet 2010; journalistik. Det gick från 21 procent till 9 procent av artiklarna. Även ämnet ideologi har minskat kraftigt, från 19 procent av artiklarna 2010 till 4 procent av artiklarna 2018. Det ämne som förekommer mest år 2018 är riksdagsvalet. Det diskuteras i 30 procent av artiklarna, vilket kan jämföras med 2010 då 19 procent av artiklarna handlade om riksdagsvalet. Även ämnet klimat har ökat, från 3 procent av artiklarna år 2010 till 14 procent av artiklarna år 2018. Ett annat ämne som ökat är rasism, från 9 procent 2010 till 25 procent 2018.

Ämne	2010 (n=100)	2018 (n=100)
Klass	28 (28 %)	10 (10 %)
Journalistik	21 (21 %)	9 (9 %)
Riksdagsvalet	19 (19 %)	30 (30 %)
Ideologi	19 (19 %)	4 (4 %)
Jämställdhet	14 (14 %)	6 (6 %)
Hög/låg kultur	13 (13 %)	2 (2 %)
Övrigt	12 (12 %)	18 (18 %)
Utrikespolitik	11 (11 %)	19 (19 %)
Demokrati	11 (11 %)	18 (18 %)
Specifik person/band	10 (10 %)	12 (12 %)
Rasism	9 (9 %)	25 (25 %)
Migration	7 (7 %)	14 (14 %)
HBTQ	4 (4 %)	8 (8 %)
Klimat	3 (3 %)	14 (14 %)

Tabell 4. Antal och andel artiklar som diskuterar respektive ämne respektive år. Samma artikel kan diskutera mer än ett ämne.

6.1.3 Sverigedemokraterna i kulturjournalistiken

Av de tre artiklar som nämnde SD år 2010 är två skrivna i Aftonbladet och en skriven i Dagens Nyheter. Av de 30 artiklar som nämnde SD år 2018 är 17 skrivna i Aftonbladet och 13 skrivna i Dagens Nyheter. Aftonbladet står således för lite mer än hälften av de artiklar som nämner SD, och Dagens Nyheter för lite mindre än hälften.

Tidning	2010 (n=3)	2018 (n=30)	Totalt (n=33)
AB	2	17	19
DN	1	13	14

Tabell 5. Fördelning av antal artiklar som omnämner SD uppdelat på tidning och år. På grund av de låga antalen presenteras siffrorna inte i procent.

I följande tabell presenteras ämnesfrekvensen hos de 33 artiklar som omnämner SD.

Ämne	Antal artiklar (n=33)
Riksdagsvalet	21
Rasism	17
Migration	9
Demokrati	9
Journalistik	7
Klass	6
Utrikespolitik	5
Klimat	4
Jämställdhet	3
HBTQ	2
Ideologi	1
Hög/låg kultur	0
Specifik person/band	0
Övrigt	0

Tabell 6. Ämnesfördelning hos de 33 artiklar som nämner Sverigedemokraterna. På grund av de låga antalen presenteras siffrorna inte i procent.

Av de artiklar som omnämner Sverigedemokraterna är det vanligast diskuterade ämnet riksdagsvalet. Detta diskuteras i 21 av 33 artiklar. Näst vanligast är rasism, som diskuteras i 17 av 33 artiklar. Migration och demokrati diskuteras i 9 artiklar vardera, vilket gör dem till de gemensamt tredje mest diskuterade ämnena. I de artiklar som omnämner Sverigedemokraterna diskuteras inte hög/låg kultur eller specifik person/band en enda gång.

6.2 Kritisk diskursanalys och retorisk analys

För att besvara forskningsfrågan som behandlar hur Sverigedemokraterna har diskuterats inom kulturjournalistiken, alltså frågeställning 1d, har en kombination av kritisk diskursanalys och retorisk analys tillämpats. Detta beskrivs mer utförligt i metodavsnittet som återfinns i kapitel 5.2. Från 2010 har alla de tre artiklar som nämner SD analyserats och från 2018 har de tio artiklar som nämner SD flest gånger analyserats. De fullständiga analyserna finns att läsa i Bilaga 3. I tabellen på nästa sida syns en sammanfattning av de analyserade artiklarna. Sedan följer ett antal avsnitt som förklarar och analyserar innehållet i respektive del i tabellen.

År (enhet)	SD nämns antal ggr	Huvudtema	Vad vill man övertyga om	Huvudsaklig appellform	Huvudsaklig retorisk typ
2010 (26)	1	Författarskap	1. Ekmans verk är bra	Pathos	Epideiktisk
2010 (35)	1	Publicering utan signatur	1. Rätt beslut att publicera utan signatur 2. Mediernas valbevakning är högervriden	Ethos Logos	Deliberativ Forensisk
2010 (66)	2	SD:s inflytande speglas i Bamse	SD:s framsteg i opinionen speglas i Bamse	Pathos Logos	Deliberativ
2018 (113)	20	SD:are har lägre social tillit	1. SD:are har lägre social tillit 2. Rädda lockas av SD 3. Hög social tillit är typiskt svenskt 4. SD lever inte upp till ”svenska värderingar”	Logos Ethos	Deliberativ
2018 (155)	20	Abortfrågan inte viktig för SD	1. SD:s syn på abort är resultat av etnisk nationalism 2. SD kan vända i abortfrågan för att få opinionen med sig i invandringsfrågan	Ethos Pathos Logos	Deliberativ Forensisk
2018 (129)	15	S argument mot SD är inte tillräckligt bra	1. S argument mot SD duger inte	Pathos	Forensisk
2018 (139)	12	SD:s kulturpolitik skiljer sig från övriga partiers	1. SD:s kulturpolitik är dålig 2. De andra partierna driver nästan samma kulturpolitik 3. Kultur är ett bort-prioriterat politiskt område	Logos Pathos	Epideiktisk
2018 (185)	11	SD-framgångar kan inskränka hbtq-personers rättigheter	1. Hbtq-personer och andra minoritetsgruppers utsatthet kan öka om SD får mer inflytande	Pathos Ethos	Deliberativ
2018 (176)	11	Sverige riskerar bli som Danmark om SD:s inflytande ökar	1. Rösta inte på SD 2. Den representativa demokratin är i kris 3. Ersätt Välfärdsstaten med Klimatstaten	Pathos	Deliberativ
2018 (106)	8	SD ljugar i sin valfilm om S	1. SD har manipulerat historien för att fram-ställa S i dålig dager 2. Tvångssteriliseringarna ligger på allas samvete	Logos Pathos	Forensisk
2018 (111)	8	SD avfärdar SMHI som propaganda	1. SD tar inte klimathotet på allvar 2. SD konspiratoriska mot myndigheter 3. Felaktig info i artikeln beror på algoritmer	Pathos Logos Ethos	Epideiktisk Forensisk
2018 (149)	9	SD har dominerat medierna och spelat martyr	1. SD tilläts dominera medieutrymmet innan valet 2. SD spelar martyrer 3. Kulturkampen har nått vägs ände	Pathos	Forensisk
2018 (154)	5	SD normaliseras alltmer	1. SD är precis lika illa nu som de var förut 2. Farlig väg att öppna för samarbete med SD	Pathos Logos	Deliberativ

Tabell 7. Sammanfattning av varje analysenhets karaktäristik som framkommit efter den kritiska diskursanalysen och den retoriska analysen.

6.2.1 Tematisk hierarki

I en klar majoritet av artiklarna – 11 av 13 analyserade artiklar – figurerar SD i ett sammanhang där både huvudtemat och argumentationen utgår från dem. SD befinner sig alltså högt i den tematiska hierarkin. Av dessa kommer 10 artiklar från 2018 och en artikel från 2010. Nio av de analyserade artiklarna driver en argumentation som går ut på att övertyga läsaren om att SD är, eller har gjort, någonting negativt betingat. Detta tar sig uttryck på olika sätt, t.ex. genom att påstå att SD inte tar klimathotet på allvar (enhet 111), att SD har en dålig kulturpolitik (enhet 139) eller att SD har manipulerat historien i sin film för att framställa Socialdemokraterna i dålig dager (enhet 106). Alla dessa nio artiklar kommer från 2018. Att 11 av 13 artiklar som omnämner SD har dem som en del av den huvudsakliga tematiken pekar på att SD är ett ämne som diskuteras ingående inom den svenska kulturdebatten, och inte bara nämns i förbifarten.

6.2.2 Retorisk typ

I de 13 kvalitativt analyserade artiklarna har huvudsaklig retoriktyp identifierats. Den vanligaste retoriktypen är deliberativ retorik, som är tydligt förekommande i 7 av 13 artiklar. De flesta artiklarna har således som syfte att argumentera för eller emot något och målet är att nå fram till ett gemensamt beslut (Vigsø 2010:219). Deliberativ retorik är tydligt förekommande i två av tre artiklar från 2010 och i fem av tio artiklar från 2018. Ett exempel på deliberativ retorik återfinns i analysenhet 185. Skribenten radar upp ett flertal exempel som stärker hans tes, och skriver sedan:

Det är än så länge småsaker, detaljer, egentligen ingenting att ens bry sig om. Men mot bakgrund av hur flitigt delade samtliga dessa exempel blev på sociala medier och hur hårt det stormat från främst borgerligt håll kring just årets Prideupplaga – mobbare! motståndare till yttrandefrihet! identitetspolitiker! – är de misstänkt lika testballonger. (Hilton 2018a)

Han ägnar en större passage av texten åt att rada upp olika exempel för att argumentera för sin tes, sedan sammanfattar han dem genom att säga att det ”än så länge” är småsaker, men att han ser det som ”testballonger”, det vill säga en föraning om vad som komma skall. Argumentationen handlar om framtiden och målet är att nå fram till en gemensam hållning; att minoritetsgrupper hotas av SD:s politiska framgångar. Ett annat exempel på deliberativ retorik finns i analysenhet 176, där det står:

I Dansk Folkeparti finns en stigande sympati för Putins Ryssland, samtidigt som partiet, som är motståndare till EU, orienterar sig mot de så kallade Visegrad-länderna Polen, Ungern, Tjeckien och Slovakien, där demokratin överallt står under press. Det är förmodligen i samma riktning Sverige skulle röra sig under inflytande från Sverigedemokraterna. (Jensen 2018)

Artikeln är lång och innehåller flera passager av argumentationer, och i det här utdraget konkretiseras den huvudsakliga tesen. Den drivs av en argumentation där skribenten motiverar sitt ställningstagande med liknande politiska exempel från andra länder, och landar i slutsatsen att ett ökat SD-inflytande skulle föra Sverige i negativ riktning. Artikeln handlar om framtiden och den har som mål att nå fram till en gemensam konsensus: att en röst på SD medför stora risker.

Näst vanligast är forensisk retorik, som är tydligt förekommande i 6 av 13 artiklar. Nästan hälften av artiklarna har alltså som syfte att antingen anklaga eller försvara någon, och målet är att nå fram till en avgörande ”dom” (Vigsø 2010:219). Forensisk retorik dominerar i en av tre artiklar från 2010 och i 5 av 10 artiklar från 2018. Ett exempel finns i analysenhet 106:

Men bortsett från den lögnaktighet (eller okunskap) som detta skvallrar om, visar exemplet ovan likväl på något viktigt. Att den konservativa tidningen och de socialdemokratiska politiker som citeras i filmen lät lika varandra. Och det är i detta filmens huvudsakliga förvrängning av sanningen består: den tar något vid tiden allmänt och framställer det som om det vore något unikt socialdemokratiskt. (Svensson 2018)

Textens huvudsakliga syfte är att slå fast att SD:s valfilm om Socialdemokraterna är felaktig och omoralisk – alltså att nå en ”dom” gällande filmen. Skribenten anklagar SD för att vara lögnaktiga och för att förvränga historien och artikeln handlar om något som redan hänt, det förflutna. Samma film diskuteras i analysenhet 129, där det står:

Åkesson framstår som en åsna när han försöker bluddra bort att han aldrig såg något heilande när gick med i partiet. Han kommer att framstå som lika löjlig när han ska svara

på hur han kan hylla Per Albin, som propagandafilmen håller ansvarig för så mycket skit. (Linderborg 2018)

Även här diskuteras något som redan hänt – det vill säga offentliggörandet av filmen. Skribentens mål är att nå fram till en ”dom” – dels gällande SD och deras film, men också gällande Socialdemokraterna och deras sätt att hantera SD:

Alla antirasister måste sätta sig in i SD:s konkreta sakpolitik. Det är svårare än att ropa ”fascist!”. (Linderborg 2018)

Den minst vanligt förekommande retorikformen är epideiktisk retorik, som är tydligt förekommande i 3 av 13 artiklar. Således är artiklar vars syfte är att hylla/kritisera någon, och vars mål är att få läsarna att känna positivt/negativt inför någon eller något, den minst förekommande typen av artiklar (Vigsø 2010:219). Epideiktisk retorik dominerar i en av tre artiklar från 2010 och i 2 av 10 artiklar från 2018. En artikel som domineras av epideiktisk retorik är analysenhet 139, där det står:

Det finns inget skäl att uppmärksamma alla faktafel och motsägelser i SD:s kultursyn, deras (miss-)uppfattningar om kultur ligger till grund för de flesta extremnationalistiska sammanslutningar. Men varken MP:s eller de andra partiernas texter om kultur är särskilt djuplodande, något som inte förvånar då Pippi Långstrump tycks vara många politikerns senaste ”kulturupplevelse”. (Wahlin 2018)

Artikeln går ut på att kritisera samtliga riksdagspartier för att ha undermålig kulturpolitik, och SD i synnerhet för att bygga sin kultursyn på faktafel. Den berör nuläget, alltså den nuvarande kulturpolitiken, och målet är att få den som läser att känna negativt för såväl SD som de övriga partierna i fråga om kulturpolitiken.

6.2.3 Appellformer

Artiklarna har även analyserats utifrån vilka appellformer som används mest. Analysen visar att pathos är den dominerande appellformen och framträder tydligt i 11 av artiklarna. I exempelvis analysenhet 176 inleder skribenten med ett känslofyllt anförande om vad som kommer att hända om Sverigedemokraterna växer:

Oavsett om Sverigedemokraterna blir näst störst eller störst i ödesvalet nästa söndag riskerar ni att i fortsättningen likna Danmark. Ni blir ett förråat land där ett parti med väljarpotential på omkring 20 procent, tack vare ett opportunistiskt medlöperi från medier och mittenpartier, med tiden kan tvinga in den offentliga debatten i trångsynta frågor och en halvrasistisk retorik där etniska minoriteter pekats ut. I ett land som ert, med betydligt fler invandrare än Danmark, kommer resultatet att bli en katastrofal polarisering. (Jensen 2018)

Stycket innehåller ett flertal värdeladdade ord och uttryck, så som ”ödesvalet”, ”förråat land”, ”opportunistiskt medlöperi”, ”halvrasistisk retorik” och ”katastrofal polarisering”, och alla ställs i samband med Sverigedemokraterna. Ett annat exempel på pathos-retorik med negativt värdeladdade ord återfinns i analysenhet 129, där skribenten skriver:

SD:s propagandafilm om Socialdemokraternas historia är taffligt gjord, ogenerat okunnig och skrattretande inkonsekvent i förhållande till SD:s egen värdegrund. (Linderborg 2018)

Logos framträder i 8 och ethos i 5 av de 13 analyserade artiklarna. Ett exempel på när logos används finns bland annat i analysenhet 155, där skribenten skriver:

Och tanken om den gravida kroppen som en resurs för nationen finns tidigt med i berättelsen om SD. 1989 skriver partiet att ”kopplingen mellan abortönskemål och adoptionsbehov bör utredas för att komma till rätta med onaturliga inslag i befolkningspolitiken”. (Lindquist 2018)

Här lämnas skribentens egna känslor utanför och argumentationen förs istället med hjälp av ett direktcitrat från SD själva. Det är en appellform som främst talar till läsarens förnuft. Ett exempel på när ethos används går att läsa i analysenhet 111, där skribenten skriver:

Tja, man kan ju börja med att läsa SMB:s rapport ”Framtida perioder med hög risk för skogsbrand” från 2013. Den bygger i stora stycken på data från SMHI:s klimatscenarioer och pekar på större brandrisker i större delar av landet under längre perioder varje år. (Larsson 2018)

Genom att referera till externa aktörer som SMB och SMHI framstår skribenten som förtroendeingivande, hans argumentation upplevs som välgrundad och han ökar således sitt ethos i frågan (Vigsø 2010:221). Ett exempel på hur det kan se ut när logos och ethos kombineras finns i analysenhet 113, där skribenten skriver:

Andelen ”låglitare” har varit konstant i Sverige sedan mitten av 1990-talet då mätningarna startade (drygt tio procent av befolkningen). Även andelen ”höglitare” ligger stabilt runt 55–60 procent. Det nya är att ett högerpopulistiskt parti nu lockat till sig många av människorna med lägre tillit: ”Sverigedemokraterna har mobiliserat/rekryterat väljare bland personer utanför det ’normala’ höglitar-Sverige”, skriver forskarna Sören Holmberg och Bo Rothstein. (Laul 2018)

Skribenten använder logos när han refererar till statistiken som ligger till grund för påståendet att svenskar generellt har hög social tillit. Han stärker sedan sitt ethos när han påstår att Sverigedemokraterna består av personer med lägre social tillit, genom att citera två forskare som uttryckt sig om just detta.

6.2.4 Aktörer

Den schematiska analysen som genomförts på samtliga 13 artiklar visar att när en sverigedemokratisk företrädare figurerar som aktör representerar denne alltid sitt parti i första hand, men i flera fall får SD (företrädare eller partiet som helhet) representera även andra saker. De representerar populism (analysenhet 176, 155), främlingsfientlighet (analysenhet 185, 154), fascistiska strömningar (analysenhet 66, 129), och samhällsfara (analysenhet 176, 139). Som aktörer framställs de som manipulativa eller lögnaktiga (analysenhet 113, 129, 106, 154), som okunniga eller faktaresistenta (analysenhet 111, 129) men också som framgångsrika eller inflytelserika (analysenhet 26, 149). I alla artiklar utom två är skribenten en journalist. Således är journalisten i 11 av 13 fall den dominerande aktören, och den som har möjlighet att avgöra hur övriga aktörer ska framställas.

6.2.5 Förekommande kulturdefinitioner

I den kvalitativa analysen framträder även vad artiklarna som omnämner SD handlar om i stort. Utifrån de identifierade huvudtemana går det att identifiera vilken typ av kulturdefinition som är dominerande i texten.

Analysenhet	Huvudtema	Dominerande kulturdefinition
26	Författarskap	Estetisk
35	Publicering utan signatur	Antropologisk Hermeneutisk
66	SD:s inflytande speglas i Bamse	Estetisk Antropologisk
113	SD:are har lägre social tillit	Antropologisk
155	Abortfrågan inte viktig för SD	Antropologisk
129	S argument mot SD är inte tillräckligt bra	Hermeneutisk
139	SD:s kultur-politik skiljer sig från övriga partiers	Antropologisk
185	SD:s framgångar kan komma att inskränka hbtq-personers rättigheter	Antropologisk
176	Sverige riskerar bli som Danmark om SD:s inflytande ökar	Antropologisk
106	SD ljuger i sin valfilm om S	Hermeneutisk
111	SD avfärdar SMHI som propaganda	Ontologisk
149	SD har dominerat medierna och använt det för att spela martyr	Hermeneutisk
154	SD normaliseras alltmer	Estetisk Antropologisk

Tabell 8. Sammanfattning av de 13 kvalitativt analyserade artiklarna utifrån vilken kulturdefinition som dominerar i respektive artikel.

Den vanligast förekommande kulturdefinitionen bland de analyserade artiklarna är antropologisk kulturdefinition. Den utgår från kultur som livsform inom olika grupper i samhället, så som etniska kulturer, genuskulturer, professionskulturer eller ungdomskulturer (Fornäs 2012:21, 22). Ett exempel på det är i analysenhet 35 där yrkeskulturen på de svenska tidningsredaktionerna diskuteras i samband med riksdagsvalet 2010. Där står:

Hur går diskussionerna inför en löpsedel att Mona Sahlin ”röstfiskar” med hjälp av Sverigedemokraterna, när hon uppmanar folk i förorterna att utnyttja sin rösträtt? Och varför blir det förhålligande uppslag när Fredrik Reinfeldt som någon ”farsa på stan” raggat fylleröster på Stureplan? (Linderborg 2010)

I flera andra analysenheter återfinns den antropologiska kulturdefinitionen i form av kulturer inom minoritetsgrupper – exempelvis etniska minoriteter eller sexuella minoriteter. I analysenhet 139 diskuteras de olika partiernas kulturpolitik. Skribenten skriver följande om Sverigedemokraterna:

SD, däremot, talar om kulturella och nationella ”särarter”, om att utländska ”kulturimpulser” måste anpassas till svenska förhållanden. (Wahlin 2018)

Här använder sig skribenten av ett exempel på antropologisk kulturdefinition hämtat från Sverigedemokraternas politiska program. I samma artikel går även att läsa:

Ingen politik är helt avskild från det vi kallar kultur. Den moderna statsstaten delar kronologi med det vi ganska slarvigt kallar kultur, med hur man definierade konst och vilken funktion den förväntades ha. (Wahlin 2018)

Det är ett exempel på när det antropologiska synsättet på kultur i enlighet med den brittiska skolan såg kulturen och civilisationen som starkt sammankopplade (Fornäs 2012:19). I analysenhet 185 exemplifierar skribenten hur olika minoritetsgrupper riskerar få inskränkta rättigheter i händelse att Sverigedemokraterna går framåt ännu mer i opinionen:

Vad är det för åsikter som just nu bubblar där ute i folkdjupet om, säg, bögar, flator och transpersoner? Och varför skulle inte pendeln snabbt kunna svänga till de juridiska inskränkningarnas fördel när det gäller, säg, hbtq-frågor? Det är ju vad som redan har hänt, tja, migranter? (Hilton 2018a)

Här antyder skribenten att Sverigedemokraternas antropologiska sätt att se på kulturen ställt olika grupper mot varandra (Fornäs 2012:21, 22).

I analysenheterna 26, 66 och 154 dominerar den estetiska kulturdefinitionen. Artiklarna använder ett eller flera estetiska verk och diskuterar dem i relation till en politisk och samhällsrelaterad kontext. I enhet 26 står bland annat:

Här finns sverigedemokrater som vädrar morgonluft och socialdemokrater som går deras ärenden. Samtidigt som jag läser Ekmans böcker driver Göran Dahlström,

kommunstyrelsens ordförande, fram ett beslut om att säga upp avtalet om flyktingmottagande. Den här halvtomma stan, vars dödstal är högre än födelsetalen, ska inte ta emot några flyktingar alls. Katrineholm vill ha lugn och ro. Bevara Katrineholm Katrineholmskt. Jag förstår inte varför, vill kanske inte göra det. Men så tänker jag på Anne-Maries ord mot slutet av den sista boken i Ekmans svit, om hur detta ”Vallmsta” manar de sina. (Tunedal 2010)

Sverigedemokraterna omnämns här i förbifarten som en kontextualisering av ett litterärt verk. I analysenhet 154 ägnar sig skribenten åt samma sak. Där går att läsa:

Den som vill veta mer om hur noshörningar påverkar samhällsdebatten kan med fördel läsa Eugène Ionesco. Ett tips i all välmening till alla som tycker att Alliansen ska ta stöd av SD. (Hilton 2018b)

I analysenheterna 35, 129, 106 och 149 dominerar den hermeneutiska kulturdefinitionen, det vill säga kultur som meningsproduktion (Fornäs 2012:29). Den hermeneutiska definitionen angränsar till alla de andra definitionerna och är således svårare att identifiera., Dessa artiklar har alltså beröringspunkter även med det estetiska, antropologiska och ontologiska. I analysenhet 129, som handlar om att den politiska vänstern måste bli mer sakliga och vässade i sin argumentation mot SD, står bland annat:

I dag är nationalkonservatismen den strömning som återigen vinner mark, överallt. Utmaningen är att förstå varför och då är samtiden viktigare att analysera än dåtiden. (Linderborg 2018)

Det handlar om tolkning och representation – förmågan att skapa mening i information som man tillskansar sig genom såväl bild och ljud som text. I analysenhet 106 behandlas den valfilm som Sverigedemokraterna gjorde om Socialdemokraternas historia inför valet 2018. Där står bland annat:

SD-filmens variant på detta är de återkommande citat där ledande socialdemokrater beskriver rashygien som en viktig del av ”socialismen”. Som tittare förväntas vi göra kopplingen att tvångssteriliseringarna var resultatet av vänsterideologi. (Svensson 2018)

Även här handlar det om publikens förmåga till meningsproduktion genom egen tolkning. Texten kretsar till stor del kring det gemensamma meningsuniversum som individer inom gruppen ”sverigedemokrater” delar, och hur de vill att publiken utanför denna grupp ska tolka den aktuella filmen. Detta indikerar en hermeneutisk kulturdefinition i artikeln (Fornäs 2012:34)

Den ontologiska kulturdefinitionen återfinns endast i en av de 13 analyserade artiklarna. Analysenhet 111 är den enda artikeln som tar upp naturen i relation till kulturen och får dem att smälta ihop, vilket går i linje med den ontologiska definitionen (Fornäs 2012:16, 17). Där står bland annat:

SMHI bedriver "tendentiös opinionsbildning" om klimatet, tar alltid fram värsta möjliga scenarion och låtsas inte om att framtidsprognoser per definition är osäkra.

Den salvan avlossar nu – trumvirvel! – Sverigedemokraterna, som vill skära ner myndighetens anslag med 11 miljoner. (Larsson 2018)

Artikeln handlar om Sverigedemokraternas förhållningssätt till klimatkrisen, och i och med att den är publicerad på kultursidorna finns där en automatisk koppling mellan natur och kultur. Här placeras Sverigedemokraterna i en kontext där argumentationen tar avstamp i att kulturen och naturen är ett.

7. Slutsatser och diskussion

I det här kapitlet diskuteras studiens resultat utifrån tidigare forskning och det teoretiska ramverk som presenteras i början av uppsatsen. Med hjälp av kopplingar till offentlighetsteorin, retorik, definitioner av kultur och definitioner av kulturjournalistik dras slutsatser kring partipolitiseringsen av kulturjournalistiken, vad som diskuteras inom kulturjournalistiken samt hur Sverigedemokraterna framställs inom kulturjournalistiken under 2010 och 2018.

7.1 Den publika diskursen inom kulturdebatten

Enligt Ferree, Gamson, Rucht och Gerhards offentlighetsteori handlar den publika diskursen om den offentliga kommunikation som rör ämnen eller aktörer som kommer från det politiska området, antingen från t.ex. ett specifikt parti eller en bredare, partipolitiskt obunden rörelse.

Denna offentliga kommunikation äger rum i olika typer av forum, och enligt Ferree et al. är massmedia det dominerande forumet i vår samtid (Ferree, Gamson, Rucht, Gerhard 2002:10). Aftonbladets respektive Dagens Nyheters kultursidors roll i Ferrees et al. modell av offentligheten är som två respektive arenor inom det massmediala forumet – arenor där både enskilda aktörer och grupperingar av aktörer har möjlighet att förmedla sina åsikter och tankar kring olika frågor. Aktörerna är dels personer som figurerar i texterna, och dels skribenterna själva. De politiska partierna fungerar således som aktörer i den här modellen. Totalt omnämns de i 41 procent av artiklarna 2010 och 39 procent av artiklarna 2018 (Tabell 1). SD figurerar som aktörer i 3 procent av artiklarna från 2010 och 30 procent av artiklarna 2018. Det gör dem till den aktör – av de politiska partierna – som fått störst ökat utrymme från 2010 till 2018.

De tre artiklar från 2010 och de 10 artiklar från 2018 som omnämner SD flest gånger har analyserats med hjälp av kritisk diskursanalys och retorisk analys. I alla dessa 13 artiklar är det skribenten som är den mest tongivande aktören, och SD har inte i någon artikel en egen röst eller möjlighet att dra slutsatser kring det diskuterade ämnet. Detta görs uteslutande av skribenten. I dessa 13 artiklar är alla skribenter utom två journalister. Det kan ställas i relation till Ferrees et al. syn på journalistens roll i det massmediala forumet. De menar att journalisten är en "gatekeeper" som har möjlighet att avgöra vilka som får komma till tals inom arenan (i det här fallet kultursidorna). Samtidigt kan journalisten själv vara en aktör som beroende på kontext ibland kan delta i diskussionen. Den retoriska analysen visar att journalister under 2010 och 2018 i hög grad deltar själva i diskussionen på Aftonbladets och Dagens Nyheters kultursidor och således har en avgörande roll som dubbel aktör inom arenan (ibid:12). Denna roll medför en stor möjlighet att forma och påverka den publika diskursen i samhället, eftersom de opererar inom en arena som tillhör det dominerande, massmediala forumet (ibid:10). Detta går i linje med Sandströms definition av kulturjournalistiken som en praktik med utgångspunkt i det subjektiva ställningstagandet och med fokus på den individuella stilistiken (Sandström 2010:38, 39), och är en viktig kontextualisering av det resultat som diskuteras i detta kapitel.

7.2 Partier och diskuterade ämnen

Resultaten från den kvantitativa innehållsanalysen visar, som tidigare nämnts, att andelen artiklar som omnämner politiska partier inom kulturjournalistiken enbart ändrats med två procent – från 41 procent till 39 procent mellan 2010 och 2018 (Tabell 1). Med tanke på

studiens omfång är det inte en statistiskt signifikant förändring. Utifrån dessa siffror är slutsatsen att den generella partipolitiseringsen av kulturjournalistiken varken blivit mer eller mindre utbredd under de åtta år som Sverigedemokraterna suttit i riksdagen. Däremot har SD som enskilt parti fått ett anmärkningsvärt större utrymme. Från att ha figurerat i tre procent av artiklarna år 2010, omnämns de år 2018 i 30 procent av artiklarna (Tabell 2). Förklaringarna till det kan förstås vara flera. Det kan anses naturligt att ett parti med mandat i riksdagen diskuteras mer än ett parti som står utanför. Samtidigt syns även en viss förändring i vilka ämnen som diskuteras. Andelen artiklar som handlar om riksdagsvalet ökade från 19 till 30 procent (Tabell 4) parallellt med att omnämningarna av SD fördubblades, och vid analys av de 33 artiklar som omnämnde SD handlar 21 artiklar om just riksdagsvalet (Tabell 6). Enbart en av dessa kommer från 2010. Så även om antalet artiklar med omnämnda partier påvisar en oförändrad bild av partipolitiseringsen, visar den ämnesorienterade analysen att kopplingen till riksdagsvalet och därmed partipolitiken är större år 2018 än år 2010. Detta resultat pekar på att den svenska kulturjournalistiken fungerar som en arena för diskussion av samhällsfrågor och etiska frågeställningar, såväl partipolitiska som icke partipolitiska. I linje med Riegert, Roosvall och Widholm visar studien således att samhällsproblem ses som en del av det kulturella (Riegert, Roosvall & Widholm 2015:773, 774).

Bland de övriga partierna är det enbart Liberalerna som uppvisar en betydande förändring i antalet artiklar som omnämner dem – från 14 procent år 2010 till 5 procent år 2018 (Tabell 2). Däremot syns en viss skillnad mellan de politiska blocken. Av de 200 analyserade artiklarna omnämns något av de rödgröna partierna (S, V, Mp) i 23,5 procent medan något av allianspartierna (M, C, L, Kd) omnämns i 29 procent av artiklarna (Tabell 3). Från 2010 till 2018 minskar antalet artiklar som omnämner minst ett rödgrönt parti från 34 till 20 procent i Aftonbladet, samtidigt som det ökar från 8 till 12 procent i Dagens Nyheter. Det är ett intressant resultat med tanke på att Aftonbladet är en obunden socialdemokratisk tidning och Dagens Nyheter en oberoende liberal. Vad gäller omnämningarna av allianspartier syns att Aftonbladet omnämnde dem i 44 procent av sina artiklar år 2010, vilket kan jämföras med Dagens Nyheter där de omnämndes i 28 procent. Dock uppvisar Aftonbladet en minskning av omnämningarna även för allianspartierna mellan de två analyserade åren, från 44 till 28 procent. Sammanfattningsvis stod Aftonbladet för merparten av de partipolitiska omnämningarna båda åren, men uppvisade en minskning från 2010 till 2018. Såväl de rödgröna som alliansen förekommer mer i Aftonbladet än i Dagens Nyheter, men allianspartierna omnämndes mer frekvent. Aftonbladet, som är den obundna socialdemokratiska tidningen,

nämner allianspartierna oftare än de rödgröna båda åren, medan Dagens Nyheter, den oberoende liberala tidningen, omnämner alliansen mer än de rödgröna 2010 – men de rödgröna mer än alliansen 2018. När det gäller omnämmanden av SD är Aftonbladet överrepresenterad båda åren (Tabell 5). Två av de tre artiklar som nämner SD 2010 kommer från Aftonbladet, och en från Dagens Nyheter. Av de 30 artiklar som nämner SD år 2018 står Aftonbladet för 17 och Dagens Nyheter för 13. Sammanfattningsvis är slutsatsen att kopplingen mellan partipolitik och kulturjournalistik är starkare i Aftonbladet än i Dagens Nyheter. Det syns även tendenser till att omnämna ”motståndarsidan” mer ofta än att omnämna ”de egna”, även om Dagens Nyheter 2010 inte går i linje med den tesen. Socialdemokratiska Aftonbladet är den tidning som ger mest utrymme åt SD.

Vidare visar analysen att andelen artiklar som handlar om rasism ökat från 9 till 25 procent (Tabell 4). Detta bör ses i relation till att antalet artiklar som omnämner SD och handlar om rasism uppnår 17 av 33 artiklar, det vill säga strax över hälften (Tabell 6). Rasism är, efter ämnet ”riksdagsvalet”, det näst mest diskuterade ämnet bland de artiklar som omnämner Sverigedemokraterna (Tabell 4). Ökningen av rasism som diskuterat ämne på kultursidorna har således inträffat parallellt med ökningen av SD-omnämmanden, och mer än hälften av SD-artiklarna har bidragit till den ökningen. De ämnen som minskat mest på kultursidorna från 2010 till 2018 är klass, ideologi och journalistik. Av de 33 artiklar som nämner SD figurerar journalistik i 7 artiklar, klass i 6 artiklar och ideologi i en artikel (Figur 6). Ingen av dessa ämnen ligger i topp bland SD-artiklarna. Klass och journalistik är de femte respektive sjätte mest förekommande ämnena, och ideologi ligger på elfte plats. Huruvida den generella minskningen av dessa ämnen hänger ihop med en ökning av antalet artiklar som nämner SD är svårt att avgöra utifrån detta forskningsunderlag. Det förefaller dock finnas en viss stringens mellan vilka ämnen som diskuteras i samband med SD, och vilka ämnen som har bred representation på kultursidorna i stort.

7.3 Diskussion kring kulturdefinitioner i kulturdebatten

Utifrån de förekommande ämnena går det att diskutera kopplingen till Fornäs (2012) fyra kulturdefinitioner och hur synen på kultur ser ut respektive år. Mellan år 2010 och 2018 ökade andelen artiklar som handlar om klimat med 11 procentenheter. Utgångspunkten att klimat- och miljöfrågor hör hemma på kultursidorna tar avstamp i en ontologisk syn på kulturen, där gränserna mellan natur och kultur suddats ut (Fornäs 2012:16, 17). Den mänskliga kulturen har lett till påverkan på naturen, vilket leder till bland annat klimatkatastrofer som påverkar

oss tillbaka. Det är i stor utsträckning detta de analyserade artiklarna med klimat som diskuterat ämne handlar om. Den ontologiska kulturdefinitionen är således mer framträdande år 2018 än år 2010.

Vidare har även den estetiska kulturdefinitionen identifierats i analysmaterialet. Inom den estetiska kulturdefinitionen ses kultur i form av olika konst- och uttrycksformer så som teater, dans, musik och måleri. (Fornäs 2012:23). De typer av texter som primärt utgår från en estetisk kulturdefinition är recensioner och kulturkritik. Eftersom recensioner och kritik inte ingått i den här studien kan den inte svara på hur representationen av den estetiska kulturdefinitionen på kultursidorna ser ut i sin helhet. Studiens fokus ligger på den del av kulturjournalistiken som Riegert, Roosvall och Widholm benämner som ”politisk kritik” och inte på det som de kallar ”estetisk kritik” (Riegert, Roosvall, Widholm 2015:773, 774), vilket exkluderar recensioner och kulturkritik. Det är utifrån denna distinktion resultatet bör förstås.

Artiklar som handlar om diskussionen kring hög och låg kultur har minskat från 13 till 2 procent mellan 2010 och 2018. Dessa artiklar tar avstamp i den estetiska kulturdefinitionen. Diskussionen om vad som är hög och låg kultur är vanlig inom det estetiska paradigmet, och värderingen av konst kontra populärkultur återspeglas tydligt i dessa analyserade artiklar. Även artiklar som handlar om specifika kulturpersonligheter eller band hör hemma inom den estetiska begreppsdefinitionen. Dessa visar en liknande utveckling – en minskning från 13 till 2 procent mellan 2010 till 2018. Fornäs menar att den estetiska definitionen sannolikt är den vanligaste uppfattningen av vad som är kultur, likväl är förekomsten av artiklar som diskuterar hög/låg kultur och specifika kulturpersonligheter låg år 2018. Det finns ett antal artiklar bland analysenheterna som diskuterar något av de kategoriserade ämnena men i utgångspunkt från exempelvis ett litterärt verk. Dessa kan också anses höra hemma inom den estetiska definitionen. Vad gäller den huvudsakliga ämnesorienteringen inom kulturdebatten tycks den estetiska definitionen vara mindre förekommande år 2018 än år 2010.

Andelen artiklar som handlar om rasism har, som tidigare nämnts, ökat från 9 till 25 procent mellan 2010 och 2018. Rasism som fenomen har till stor del sina rötter inom den antropologiska kulturdefinitionen, eftersom den utgår kultur som livsform och menar att det finns en pluralism av kulturer (Fornäs 2012:18). Inom det antropologiska synsättet delar man upp människor i olika grupper och tillskriver dem olika kulturer. Det kan exempelvis göras utifrån kön, profession, sexualitet, nation eller etnicitet. Fornäs skriver att det under det

senaste århundradet blivit allt vanligare att gruppera människor utefter etnicitet, och att en av nackdelarna med det här synsättet är att man riskerar låsa fast människor i olika grupper som ställs emot varandra (ibid:21, 22). De artiklar som handlar om rasism tar avstamp i just detta, och bygger således på en antropologisk kulturdefinition. Men det är inte bara artiklarna som handlar om rasism som gör det. Även artiklar om migration, jämställdhet, klass, HBTQ och utrikespolitik bygger på denna typ av grupperingar. Det kan handla om flyktingar kontra infödda svenskar, män kontra kvinnor, arbetarklass kontra över- och medelklass, HBTQ-personer kontra heterosexuella samt olika nationer som ställs mot varandra. Den antropologiska kultursynen återfinns således i många olika samhällsfrågor. Något som framträder i analysmaterialet är att artiklar med grupperingar baserat på nation eller etnicitet (rasism, migration, utrikespolitik) tillsammans har ökat med ungefär en tredjedel. Artiklar med grupperingar på andra grunder (jämställdhet, klass, HBTQ) har totalt minskat lika mycket, men HBTQ sticker ut genom att uppvisa en ökning från 4 till 8 procent (Tabell 4). Det tycks således i stort ha skett en skiftning i vilken typ av grupperingar som är relevanta inom den antropologiska kulturdefinitionen på Sveriges kultursidor, vilket går i linje med vad Fornäs skriver om utvecklingen det senaste århundradet (ibid).

Den hermeneutiska kulturdefinitionen, som handlar om meningsproduktion, är ett försök att sammanfoga det estetiska, antropologiska och ontologiska till en mer vetenskapligt hållbar definition (Fornäs 2012:29). Den är således svårare att identifiera i artiklarna. Det centrala är tolkning, text och representation, och i viss mån handlar åsiktsbaserade artiklar, liksom artiklarna i den här studien, ofta om just att tolka det som skribenten representerar i sin text. Enligt den hermeneutiska definitionen klassas allt meningsfullt som människor skapar eller delar med varandra som kultur, exempelvis konst, språk och olika åskådningar (ibid:32, 33). Ett annat ord för åskådning är ideologi. Således kan artiklarna som handlar om ideologi sägas tillhöra den hermeneutiska kulturdefinitionen. Andelen ideologiorienterade artiklar sjönk från 19 till 4 procent mellan 2010 och 2018. Bland artiklarna som nämner SD handlar endast 3,8 procent om ideologi. Även journalistik och demokrati är ämnen som berör den hermeneutiska synsättet. Journalistik handlar i stor utsträckning om representation, text och tolkning och demokrati är en samhällsstruktur som människor skapat och delar med varandra. Förekomsten av artiklar om journalistik sjönk från 21 till 9 procent och artiklar som handlar om demokrati ökade från 11 till 18 procent. Detta betyder dock inte att representationen av hermeneutisk kulturdefinition ser ut på motsvarande sätt, eftersom meningsskapande, tolkning och representation är termer som inte är ämnesspecifika utan kan förekomma i flera olika

sammanhang. Således går det inte att dra några större slutsatser kring förekomsten av hermeneutisk kulturdefinition på kultursidorna utifrån forskningsunderlaget i den här studien.

Vad gäller de 13 artiklar som handlar om SD och som analyserats med kritisk diskursanalys och retorisk analys så är antropologisk kulturdefinition den vanligaste. Den förekommer i nästan två tredjedelar av analysenheterna. Här syns en tendens att i samband med diskussioner om SD utgå från en definition av kultur som ”a whole way of life”, alltså en hel livsform, där människor delas upp i olika grupper utefter sin kultur (Fornäs 2012:20). I majoriteten av dessa artiklar är det minoritetsgrupper som diskuteras, i de allra flesta fall nyanlända eller personer med rötter utanför Sverige (analysenhet 66, 155, 139, 185, 176, 154). I vissa artiklar diskuteras dessa i relation till andra utsatta grupper, till exempel HBTQ-personer eller kvinnor som vill göra abort (analysenhet 155, 185), men inte i lika stor utsträckning som grupperingar utefter etnicitet eller nationalitet. Det finns således en likhet mellan hur den antropologiska kulturdefinitionen tar sig uttryck i fråga om SD och hur den ser ut på kultursidorna i stort. Den generella bilden av antropologisk definition som sprungen ur etnicitet och nationalitet har blivit vanligare inom kulturdebatten parallellt med att omnämnandena av SD tiodubblats.

7.4 Retoriken kring Sverigedemokraterna

Den vanligaste retorikformen i de artiklar om SD som analyserats kvalitativt är deliberativ retorik, som förekommer i 7 av 13 artiklar. Således använder sig skribenten – i de flesta fall journalisten – ofta av en retorikform som går ut på att argumentera för eller emot något och att nå fram till ett gemensamt beslut när de skriver om Sverigedemokraterna (Vigsø 2010:219). Detta kan ställas i relation till det som den retoriska analysen visar att skribenten vill övertyga läsaren om. Att SD:are har lägre tillit (analysenhet 113), att SD är lika illa nu som tidigare (analysenhet 154), att HBTQ-personers och andra minoriteters utsatthet skulle öka om SD fick mer inflytande (analysenhet 185) och att SD:s syn på abort bottnar i etnisk nationalism (analysenhet 155) är några av de teser som drivs med hjälp av deliberativ retorik. Nästan lika många artiklar, 6 av 13, har forensisk retorik som huvudsaklig retorisk form. Det innebär att den näst vanligaste typen av retorik har som syfte att antingen anklaga eller försvara någon (ibid). Detta syns bland annat när skribenten vill övertyga om att SD inte tar klimathotet på allvar (analysenhet 111), att SD har manipulerat historien i sin valfilm (analysenhet 106) och att Socialdemokraternas argument mot SD inte duger (analysenhet 129). Enligt den tematiska och schematiska analysen beskrivs SD främst i negativa ordalag. De representerar populism, fascistiska strömningar, främlingsfientlighet och samhällsfara

samt framställs som manipulativa och lögnaktiga i ett flertal av de texter som analyserats. I ett antal artiklar beskrivs de även som inflytelserika och framgångsrika. Texternas huvudtema kretsar i 9 av 13 fall kring att SD är eller har gjort någonting negativt betingat. Slutsatsen av det här, i relation till Ferrees et al. offentlighetsteori, är att journalisterna, i egenskap av aktörer inom en arena i det dominerande forumet för den publika diskursen, använder sig av deliberativ och forensisk retorik för att argumentera kring den problematik de ser i SD:s roll som samhällsaktörer utifrån minoriteters utsatthet, planetens framtid och mänskliga rättigheter. Inom kulturjournalistikens publika diskurs beskrivs SD således primärt som ett potentiellt hot för demokratiska värden. (Ferree et al. 2002, Vigsø 2010)

Den vanligaste appellformen bland de artiklar som analyserats kvalitativt är pathos, som är huvudsaklig appellform i 11 av 13 artiklar. Det är en typ av argumentation som anspelar på mottagarens känslor och ofta kännetecknas av värdeladdade ord och formuleringar (Vigsø 2010:221). Näst vanligaste appellformen är logos, som är huvudsaklig appellform i 8 av 13 artiklar. Det är en slags argumentation som utgår från förnuftet och det rationella tänkandet hos mottagaren och som är saklig i sin framställning (ibid). Den minst använda appellformen är ethos, som är huvudsaklig appellform i 5 av 13 artiklar. En ethosdriven argumentation handlar snarare om mottagarens upplevelse av avsändaren och dess trovärdighet än om de faktiska argumenten (ibid). Uppdelat per år förekommer pathos i 2 av 3 artiklar 2010 och 9 av 10 artiklar 2018. Logos förekommer i 2 av 3 artiklar 2010 och i 6 av 10 artiklar 2018. Ethos förekommer i 1 av 3 artiklar 2010 och 4 av 10 artiklar 2018. Eftersom det bara finns tre artiklar som omnämner SD i urvalet från 2010 blev fördelningen mellan åren ojämn, vilket leder till att det inte går att göra en rättvis jämförelse mellan 2010 och 2018. Likväl syns att skribenterna på Dagens Nyheters och Aftonbladets kultursidor oftast diskuterar SD med en känslodrivna argumentation och värdeladdade ordval, men också med rationella och logiska argument. Den retoriska analysen av de 13 artiklarna har inte i detalj analyserat i vilka delar av texten respektive appellform representeras, utan istället identifierat de övergripande argumentationsdragen i artiklarna. Analysen gör inte anspråk på att identifiera appellformer i varje enskild del av artikeln, utan helhetsintrycket och argumentationen kring huvudtesen. Vigsø menar att appellformerna i stort sett alltid samverkar, och att de kan användas för att fylla olika funktioner i en och samma text (ibid:222). I 9 av 13 artiklar visar den retoriska analysen på mer än en dominerande appellform, vilket går i linje med det resonemanget.

7.5 Inför framtida studier

Vid eventuella fortsatta studier på ämnet rekommenderas en längre avsatt tidsperiod för att identifiera ämnen i analysenheterna och skapa variabler efter dessa. Den kvantitativa innehållsanalysen visar att 14,5 procent av de 200 analyserade artiklarna inte stämmer in på någon av de angivna ämnesvariablerna, och därför har märkts som ”övrigt” i analysarbetet (Tabell 4). För att komma ännu närmare ett adekvat resultat hade studien med fördel även kunnat kategorisera en andel av dessa artiklar. Med ett bortfall på närmare 15 procent finns det risk att något samband förbises. Inför framtida studier rekommenderas därför en ännu längre specificeringsprocess av ämnesvariabler.

Något som försvårade studien var det faktum att enbart tre artiklar från 2010 omnämnde SD. I ingen av dessa nämndes partiet mer än ett par gånger. Det omöjliggjorde en rättvis jämförelse mellan 2010 och 2018 i fråga om hur SD diskuterades. Inför framtida studier bör detta vara något som finns med i beräkningen från början, så att upplägget inte hänger på en jämförelse mellan åren. Om det är specifikt en jämförelse som ska göras bör det eventuellt övervägas att förlänga den period från vilken analysenheterna inhämtas.

7.6 Sammanfattning av slutsatser utifrån frågeställningar

I fråga om antalet artiklar med omnämmanden av politiska partier, frågeställning 1a, har partipolitiseringsen av kulturjournalistiken inte förändrats från 2010 till 2018. Däremot har den ökat sett till den ämnesorienterade analysen, där riksdagsvalet som diskuterat ämne gått från att finnas i 19 till 30 procent av artiklarna och blivit det mest diskuterade ämnet 2018. Som svar på frågeställning 1b är Sverigedemokraterna det parti som ökat mest i antal omnämmanden – från 3 procent 2010 till 30 procent av artiklarna 2018. Liberalerna har minskat från 14 till 5 procent. De övriga partierna uppvisar ingen statistiskt signifikant förändring. Däremot omnämns allianspartierna i större utsträckning än de rödgröna 2010, och lika ofta som de rödgröna 2018. Aftonbladet omnämner fler politiska partier än Dagens Nyheter. Det finns även en viss tendens hos båda tidningarna att omnämna ”motståndarsidan” i större utsträckning än de partier som ligger närmare tidningens politiska hemvist.

Frågeställning 1c berör de diskuterade ämnena på kultursidorna. År 2010 var klass, journalistik och ideologi de mest förekommande ämnena. Dessa är också de ämnen som minskat mest. År 2018 var istället riksdagsvalet, rasism och utrikespolitik vanligast förekommande. Ökningen av riksdagsvalet och rasism återspeglas i artiklarna som nämner

SD. Utifrån diskussionen av resultaten gällande frågeställning 1c syns att ontologisk och antropologisk kulturdefinition tar mer plats i kulturdebatten 2018 än 2010. Inom den antropologiska definitionen syns en förskjutning, där grupperingar av människor utefter etnicitet och nationalitet blivit vanligare medan grupperingar på andra grunder blivit mindre vanligt.

Som svar på frågeställning 1d visar analysen att en antropologisk syn på kulturen dominerar även de artiklar som diskuterar SD som aktörer. Liksom hos kulturdebatten i stort har det skett en förskjutning mot indelningar av människor utefter etnicitet och nationalitet. SD diskuteras främst med deliberativ och forensisk retorik och med pathos som huvudsaklig appellform. Även logos är vanligt förekommande. Detta innebär att de förekommer i retoriska sammanhang som antingen går ut på att argumentera för/mot något eller att anklaga/försvara någon eller något, och att argumentationen huvudsakligen är känslodriven men även logisk och rationell. De är ofta en del av den huvudsakliga tematiken och framställs med negativt värdeladdade ord. De får representera populism, främlingsfientlighet, fascistiska strömningar och samhällsfara.

Källförteckning

Andrén Meiton, L. (2017). "Det var fel att inte ta debatten med SD". Svenska Dagbladet. 18 november. <https://www.svd.se/det-var-fel-att-inte-ta-debatten-med-sd> (Hämtad 2019-01-06)

Bengtsson, J. (2018). *Släpp inte in SD i kulturpolitiken*. Göteborgsposten. 19 aug. <http://www.gp.se/debatt/sl%C3%A4pp-inte-in-sd-i-kulturpolitiken-1.7709428> (Hämtad 2018-12-15)

Berglez, P. (2010). Kritisk diskursanalys. I: Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl., Lund, Studentlitteratur.

ETC (2017). "Ta debatten och se SD som ett parti bland andra". <https://sundsvall.etc.se/inrikes/%07%07ta-debatten-och-se-sd-som-ett-parti-bland-andra> (Hämtad 2019-01-06)

Expo (2018). *Sverigedemokraterna*. <https://expo.se/fakta/wiki/sverigedemokraterna> (Hämtad 2018-12-25)

Ferree, M. M., Gamson, W. A., Rucht, D., & Gerhards, J. (2002). *Shaping abortion discourse: Democracy and the public sphere in Germany and the United States*. Cambridge University Press.

Fornäs, J. (2012) *Kultur*. Solna: Liber.

Hilton, J. (2018:a). Johan Hilton: Skyddas jag som bög om politikerna samarbetar med SD?. 15 aug. <https://www.dn.se/kultur-noje/johan-hilton-kan-vi-minoriteter-lita-pa-er-politiker/> (Hämtad 2018-11-28)

Hilton, J. (2018:b). Johan Hilton: Sverigedemokraterna visar sig vara just de noshörningar de alltid har varit. 6 sep. <https://www.dn.se/arkiv/kultur/johan-hilton-sverigedemokraterna-visar-sig-vara-just-de-noshorningar-de-alltid-har-varit/> (Hämtad 2018-11-28)

Jensen, C. (2018). Kära svenskar, vägra bli ett förråat land. Dagens Nyheter. 2 sep. <https://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/kara-svenskar-vagra-bli-ett-forraat-land/> (Hämtad 2018-11-28)

Johansson Heinö, A. (2018). Heinö: Ta debatten med SD om återvandringen. Borås Tidning. 10 juni. <http://www.bt.se/ledare/heino-ta-debatten-med-sd-om-atervandringen/> (Hämtad 2019-01-06)

Larsson, P. (2018). SD till attack mot SMHI - medan Sverige brinner. 24 jul. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/J1AEv7/sd-till-attack-mot-smhi-medan-sverige-brinner> (Hämtad 2018-11-28)

Laul, R. (2018). Rasande och rädda dras till SD. 5 aug. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/0EA33E/rasande-och-radda-dras-till-sd> (Hämtad 2018-11-28)

Linderborg, Å. (2018). Att ropa "fascist" stoppar inte SD. Aftonbladet. 5 aug. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/0EA3oE/att-ropa-fascist-stoppar-inte-sd> (Hämtad 2018-11-28)

Linderborg, Å. (2010) Därför publicerar vi utan signatur. 13 sep. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/G10AMq/darfor-publicerar-vi-utan-signatur> (Hämtad 2018-11-28)

Lindquist, K. (2018). Kristina Lindquist: Jimmie Åkesson har rätt – abortfrågan är inte viktig för SD. 13 jul. <https://www.dn.se/arkiv/kultur/kristina-lindquist-jimmie-akesson-har-ratt-abortfragan-ar-inte-viktig-for-sd/> (Hämtad 2018-11-28)

Mediekompass (2014). *Nyhetsartikel*. <http://www.mediekompass.se/wp-content/uploads/2014/09/Nyhetsartikel.pdf> (Hämtad 2019-01-02)

Nationalencyklopedin. (2018:a) kulturjournalistik. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/kulturjournalistik> (Hämtad 2019-01-02)

Nationalencyklopedin. (2018:b) recension. <https://www-nese.till.biblextern.sh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/recension> (Hämtad 2019-01-02)

Nilsson, Å. (2010). Kvantitativ innehållsanalys. I: Ekström, M. & Larsson, L. (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl., Lund, Studentlitteratur.

Nørgaard Kristensen, N. & From U. (2015). Cultural Journalism and Cultural Critique in a changing Media Landscape. *Journalism Practice* 9:6, 760–772, doi: 10.1080/17512786.2015.1051357

Riegert, K., Roosvall, A., & Widholm, A. (2015) The Political in Cultural Journalism. *Journalism Practice*, 9:6, 773–790. doi: 10.1080/17512786.2015.1051358

Riegert, K. & Roosvall, A. (2017). Cultural Journalism as a Contribution to Democratic Discourse in Sweden. I: N. Nørgaard Kristensen and K. Riegert, eds., *Cultural Journalism in the Nordic Countries*, Göteborg: Nordicom, pp. 89–108.

Rydell, A. (2018). *Så vill SD sänka kulturlivet ute i landet*. Svenska Dagbladet. 18 aug. <https://www.svd.se/sa-vill-sd-sanka-kulturlivet-ute-i-landet> (Hämtad 2018-12-25)

Sandström, D. (2010). Kulturjournalistikens blinda fläck. I: Forsare, M. & Hemer, O. (red) *Kulturjournalistikens gränser*. Umeå: Bokförlaget h:ström – Text & Kultur.

Sarring, G. (2016). ”Se upp med SD:s kulturpolitik”. Norrköpings tidningar. 23 nov. <https://www.nt.se/kultur-noje/kulturkronikor/se-upp-med-sds-kulturpolitik-om4392624.aspx> (Hämtad 2018-12-25)

SCB (2015). *Från fem till åtta partier i riksdagen*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2015/fran-fem-till-atta-partier-i-riksdagen/> (Hämtad 2019-01-02)

Svensson, K. (2018). Motståndet tegs ihjäl. 9 aug. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/J1A3d8/motstandet-tegs-ihjal> (Hämtad 2018-11-28)

Tunedal, J. (2010). Kerstin Ekmans romaner hänför. 11 aug.
<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/WL62mL/kerstin-ekmans-romaner-hanfor> (Hämtad 2018-11-28)

Vigsø, O. (2010). Retorisk analys. I: Ekström, M. & Larsson, L. (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl., Lund, Studentlitteratur.

Valmyndigheten (2018a). *Valresultat 2010*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2010.html> (Hämtad 2019-01-06)

Valmyndigheten (2018b). *Valresultat 2018*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2018/valresultat.html> (Hämtad 2019-01-06)

Wahlin, C. (2018). Alla mot SD - så ser kulturpolitiken ut. 16 aug.
<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/6nAgbO/alla-mot-sd--sa-ser-kulturpolitiken-ut> (Hämtad 2018-11-28)